

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2016

MARTIN ŠEVČÍK

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BEDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PRÁVNÍ A SOCIÁLNÍ POJETÍ TÝRÁNÍ
A ZANEDBÁVÁNÍ DĚTÍ.**

Autor práce: Martin Ševčík
Studijní obor: Bezpečně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Milan Veselý
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění.

.....
Martin Ševčík

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bc. Milanu Veselému, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ŠEVČÍK, M. *Právní a sociální pojetí týrání a zanedbávání dětí: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2016. 81 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Veselý Milan.

Klíčová slova: dětská práva, syndrom CAN, týrání, zanedbávání, sociálně právní, trestně – právní.

Bakalářská práce se bude zabývat právním a sociálním pojetím týrání a zanedbávání dětí. Rozebereme charakteristiku a formy syndromu CAN a další příslušné náležitosti. Dále se zaměříme na sociálně právní ochranu dětí, zejména na orgány sociálně právní ochrany dětí. Také se na problematiku podíváme z právního hlediska.

V praktické části si stanovíme za hlavní cíl zjistit informovanost veřejnosti o týrání, zneužívání či zanedbávání dětí a dále zjistíme, zda má alespoň základní přehled o preventivních opatřeních.

ABSTRACT

ŠEVČÍK, M. *Legal and Social Conception Of The Abuse And Neglect Of Children: Bachelor thesis*. České Budějovice. The College of European and Regional Studies, 2016. 81 p. Supervisor: Mgr. Bc. Milan Veselý.

Keywords: children rights, CAN syndrom, abuse, neglect, social and legal protection , penal adjustment.

The dissertation will focus on legal and social concepts of child abuse and neglect. We will analyze characteristics and forms of the CAN syndrome and related topics. Then we will concentrate on legal and social protection of children; in particular authorities responsible for social protection of children. We will also look at the topic from legal point of view.

In the practical part the mainaim will be to find out the level of awareness of the public with regards to abuse and neglect of children and find out whether it has at least a basic knowledge about preventive measures.

1. ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	9
2. Postavení dítěte ve společnosti	9
3. Syndrom CAN a jeho charakteristika	9
4. Formy CAN.....	10
4.1. Tělesné týrání	10
4.2. Psychické týrání	11
4.3. Sexuální zneužívání	11
4.4. Zvláštní formy CAN	12
4.5 Zanedbávání dítěte	13
5. Následky zdravotní, psychické, sexuální	14
5.1. Následky fyzické.....	14
5.2. Následky psychické.....	15
5.3. Sexuální následky.....	15
6. Statistiky a výskyt syndromu CAN.....	16
6.1. Kasuistiky.....	16
7. Historie výzkumu CAN	17
8. Pachatelé dopouštějící se týrání a zanedbávání	18
9. Oběti týrané a zanedbávané	18
10. Rizikové faktory týrání a zanedbávání.....	19
10.1. Rizikové dospělí	19
10.2. Rizikové děti	20
10.3. Rizikové situace	20
11. Postoje a reakce okolí k týrání a zanedbávání dětí	20
12. Právní pojetí týrání a zanedbávání dětí	21
12.1. Trestněprávní úprava v souvislosti se syndromem CAN.....	33
13. Pomoc a péče týraným a zanedbávaným dětem.....	42
14. Role nestátních organizací	44
15. Prevence týrání a zanedbávání	46
16. Cíl dotazníkového šetření.....	48
17. Hypotézy	48
18. Metoda výzkumu.....	48
18.1. Postup tvorby dotazníku.....	49
18.2. Vyhodnocení výsledku dotazníku	49
19. VÝSLEDKY PRŮZKUMU	50
20. Výsledky praktické části	72

21.	ZÁVĚR	73
22.	Seznam použité literatury:.....	75
23.	Seznam použitých zkratek:	78
24.	Seznam tabulek	78
25.	Seznam grafů.....	78
26.	Přílohy:	79

1. ÚVOD

Název mé bakalářské práce je právní a sociální pojetí týrání, zneužívání a zanedbávání dětí. Toto téma jsem si vybral z toho důvodu, že jsem se již ve svém životě setkal s několika rodiči, kteří své děti zanedbávali a týrali. Sám jsem jejich chování nechápal a přemýšlel nad tím, co je k tomu chování vedlo. Proto se v této práci budu zabývat právě tímto problémem a pokusím se ho blíže popsat.

Práce bude rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části budou uvedeny náležitosti vztahující se k syndromu CAN. Nemalý oddíl teoretické části se bude zabývat sociálně - právní stránkou.

V praktické části budu jako hlavní problematiku řešit otázku: „Jaká je informovanost dotazovaných respondentů o problematice týrání, zneužívání či zanedbávání dětí“ a dále budu prozkoumávat, zda mají alespoň základní povědomí o preventivních opatření v boji proti tomuto nebezpečnému a v zásadě sociálně patologickému jevu v naší společnosti.

Průzkumné šetření proběhne formou kvantitativního výzkumu, dotazníkovým šetřením. Díky provedenému průzkumu bude možné se podívat na vědomí respondentů o problematice týrání, zneužívání a zanedbávání dětí a jejich postoje k tomuto sociálně patologickému jevu. Budu rád, když napsání mé bakalářské práce bude inspirací pro širokou veřejnost, zejména pro rodiče.

TEORETICKÁ ČÁST

2. Postavení dítěte ve společnosti

Děti se stávaly obětí týrání a zanedbávání odnepaměti. Byly považovány za majetek dospělých, kteří s nimi mohou zacházet podle své libovůle. Avšak křesťanství přiznalo dítěti duši a charakter lidské bytosti, současně zakázalo zabíjet děti, když se ve 4 století n. l. stalo státním náboženstvím. Přes tento zákaz však stále přetrvával v dalších etapách vývoje lidstva vztah rodiče – děti – otcovská moc, ačkoli její intenzita postupně slábla. U nás tomu tak bylo až do roku 1949, kdy zrovnoprávnění otce i matky přineslo nové označení vztahu mezi rodiči a dětmi – rodičovská moc.¹

Jedním z nejdůležitějších dnů v historii vztahu dítěte a společnosti byl 20. listopad 1989, kdy byla v OSN přijata Úmluva o právech dítěte, která byla ratifikována Federálním shromážděním tehdejšího Československa v r. 1991.²

Dítě chápeme podle Úmluvy o právech dítěte z r. 1989, jako každou lidskou bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilostí dosaženo dříve. U nás je možno zplnoletit dítě nejdříve v šestnácti letech rozhodnutím soudu, jsou-li pro to vážné důvody.³

Skutečnost, že děti mají stejná práva jako dospělí a že jejich práva je potřeba chránit speciálními zákony, byla zakotvena v Ženevské deklaraci práv dítěte z roku 1924 a v Deklaraci práv dítěte přijaté Spojenými národy v r. 1959, ve které se říká: Dítě pro svou tělesnou a duševní nezralost potřebuje zvláštní záruky, péči a odpovídající právní ochranu před narozením i po něm.⁴

3. Syndrom CAN a jeho charakteristika

Historie jevu CAN je velmi dlouhá – v podstatě vždy, v každé době a v každé zemi bylo mnoho dětí a dospívajících, jejichž vývoj byl v důsledku negativních vnějších

¹ Dunovský, J., Mithoner, M., a kol. Problematika dětských práv a komerčního sexuálního zneužívání dětí u nás a ve světě. Praha : Grada, 2005. Str. 15.

² Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 17.

³ Dunovský, J., a kol. Sociální pediatrie. Praha : Grada, 1999. Str. 40.

⁴ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 17.

vlivů ohrožen. Totéž ovšem platí i pro vývoj v dospělosti a ve stáří, zejména u těch lidí, kteří jsou závislí na pomoci druhých.⁵

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte obecně označovaný v anglosaské literatuře jako Child abuse and neglect (CAN) a odtud převzatý i do terminologie je soubor nepříznivých příznaků v nejrůznějších oblastech stavu a vývoje dítěte i jeho postavení ve společnosti, v rodině především. Jsou výsledkem převážně úmyslného ubližování dítěti, způsobeného nebo působeného nejčastěji jeho nejbližšími vychovateli, hlavně rodiči.

Jde o syndrom se značně různorodými jevy, jak co do příčin, mechanismů, tak co do charakteru, závažnosti i dopadu na život dítěte a jeho nejbližšího i vzdálenějšího prostředí. Současně však zdaleka nejde jenom o jednostranný akt ze strany jejich původce či pachatele (agresora), ale o zvláštní interakci všech zúčastněných osob, složek a podmínek, v nichž tento proces probíhá.⁶

Dětem je nejvíce ubližováno rodiči a rodinnými příslušníky. Takové ubližování se může dostat do té míry, kdy dojde k nejhoršímu a to zahubení dítěte.

4. Formy CAN

V této kapitole se budeme zabývat jednotlivými formami CAN. Mezi formy CAN zahrnujeme tělesné týrání, psychické týrání, sexuální zneužívání, zvláštní formy CAN a zanedbávání.

4.1. Tělesné týrání

Zdravotní komise Rady Evropy definuje tělesné týrání následovně: tělesné týrání je tělesné ublížení dítěti anebo jeho nezabránění popřípadě nezabránění utrpení dítěte, včetně úmyslného otrávení nebo dušení dítěte a to tam, kde určitá znalost či důvodné podezření, že zranění bylo způsobeno anebo že mu vědomě nebylo zabráněno.⁷

Z výpovědí dětí, které se s tělesným týráním svěřují, můžeme vyvodit, že mezi nejrozšířenější způsoby tělesného ubližování dítěti v naší zemi patří:

- bití rukou, gumovou hadicí, elektrickou šňůrou či klasickou vařečkou,

⁵ Kolektiv autorů. Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém. Praha : Ireas, 2007. 9 s.

⁶ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str.15.

⁷ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 35.

- kopání, pálení cigaretou či zápalkou, opaření vařící vodou,
- kousání, řezání, kroucení a svazování končetin a trhání vlasů.⁸

4.2. Psychické týrání

S porovnáním tělesného týrání dětí se záhy ukázalo, že všechny tyto děti trpí i psychicky a emocionálně. Stávalo se tak zjevným, že je úzce spjato s duševním a citovým týráním a to ve formě aktivní i pasivní. V aktivní podobě jde především o ponižování, nadávání, výsměch, zesměšňování dítěte (tzv. verbální, slovní). Dále je sem možno zařadit nadměrné psychické tresty, šikanu, nucenou izolaci zvláště ve tmě, nahánění strachu až panické hrůzy dítěti, vedoucí k těžkým duševním škodám nebo až k sebevraždě.

V pasivní podobě pak jde o nedostatečnou stimulaci, zanedbávání základních duševních potřeb (psychická deprivace) i potřeb citových (nedostatek lásky, porozumění, identifikace apod.).⁹

Nedá se tedy říct, jestli je aktivní podoba psychického týrání horší než pasivní. Obě jsou závažné a zavrženímhodné.

4.3. Sexuální zneužívání

Sexuálním zneužíváním je míněno každé nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu či chování, které vede především k uspokojování sexuálních potřeb zneuživateli.¹⁰ Děti bývají zneužívány nejčastěji ve svých vlastních rodinách a to různě závažně (od laskání pohlavních orgánů až po pohlavní styk).¹¹ Dítě je tímto chováním dospělého natolik vyvedeno z míry, že přestože není zpravidla použita hrubá fyzická síla, dítě o svém utrpení mlčí, snad proto, že mnohdy reakce okolí jsou ještě horší než čin sám.¹²

⁸ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 35.

⁹ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 17.

¹⁰ Fischer, S., Škoda, J. Sociální patologie. Praha : Grada, 2009. Str. 147.

¹¹ Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. Dětská psychoterapie. Praha : Portál, 2000. Str. 317.

¹² Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 71.

4.4. Zvláštní formy CAN

V poslední době se věnuje pozornost zvláštním formám CAN jako je organizované, systémové týrání, rituální týrání a pro lékaře zvláště významný fenomén – **Münchhausenův syndrom by proxy v zastoupení.**

Jde o vymyšlení si patologických příznaků rodiči na dítěti a vynucování si u lékaře často velmi náročné diagnostické i léčebné postupy- např. nevlastní matka se rozhodla, že její dítě má diabetes mellitus a začala se sama léčit insulinem.¹³

Systémové týrání (tzv. druhotné ponižování) je týrání působené systémem, který by měl sloužit k pomoci a ochraně dětí a jejich rodin.

Formy systémového týrání jsou např. opakovaná lékařská vyšetření, zanedbání či špatné péče v kolektivních zařízeních (jesle, mateřská škola, základní škola, dětský domov apod.), ale i rozhodování o osudu dítěte bez dostatečně objektivní informovanosti o situaci, oddělení dítěte od rodiny v případě, kdy to není vyhnutelně nutné, nevhodné zásahy ze strany soudů či orgánů sociálně – právní ochrany.¹⁴

Organizované zneužívání dětí lze charakterizovat velmi prostě spolu s La Fontainovou jako zneužití mnoha pachatelů, kteří se spojují za dosažení tohoto cíle. Jde tedy o situace, kdy je zde více zneuživatelů a kde je časový rozměr zneužívání dětí.¹⁵

¹³ Dunovský, J., a kol. Sociální pediatrie. Praha : Grada, 1999. Str. 237.

¹⁴ Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 127.

¹⁵ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 99

4.5 Zanedbávání dítěte

Zanedbávání dětí se může jevit jako záležitost, nad kterou se není třeba tolik zastavovat ale opak je pravdou. Při dlouhodobém zanedbávání může docházet k pustnutí dítěte, které může eskalovat do fáze, ze které není návratu.

Zanedbávání je definováno jako vážné opomíjení rodičovské péče nezbytné pro tělesný a duševní vývoj dítěte. Bývá dále děleno na zanedbávání tělesné, zdravotní, výukové či kulturní a emoční (psychická deprivace).¹⁶

U zanedbávaného dítěte můžeme vidět známky nedostatečného ošacení (roztrhané, špinavé kalhoty), nedostatečné hygieny a v horších případech podvýživu doprovázenou různými záněty, plísní, infekcí či přecházenými nemocemi.

Dle Fischera¹⁷ k hlavním formám patří zanedbávání:

- **tělesné:** neuspokojování fyzických potřeb, nedostatek jídla, přístřeší, oblečení, zanedbávání lékařské prevence a péče,
- **bezpečí:** ponechávání bez dozoru,
- **citové:** neuspokojování emocionálních potřeb,
- **seberealizace:** zanedbávání výchovy a vzdělání, bránění ve školní docházce z různých důvodů.

Děti z hlediska zanedbávání:

- děti, které jsou natolik pasivní, apatické, nenápadné a nevýrazné, že nedovedou své rodiče zaujmout.
- děti, jež jsou nějak znevýhodněné a proto méně žádoucí, které zklamaly očekávání rodičů, např., děti postižené nebo nemocné.¹⁸

V případě zanedbávání dětí podle **pothe**¹⁹ je typická chaotičnost rodinného prostředí, které je často spojováno s častým střídáním tatínek. Dochází k nedostatečnému projevení zájmu o dítě. Dítě je málo kontrolováno a postrádá dostatek projevů rodičovských citů.

Syndrom zanedbávání dětí vede svým způsobem i k poznatkům o tzv. sekundární viktimizaci, což je druhotné poškozování dítěte následným nadbytečným či vynuceným (a navíc často ještě necitlivým) vyšetřováním pro CAN, nebo i nevhodným opatřeními terapeutickými či rehabilitačními (např. umístění dětí v dětských domovech

¹⁶ Kolektiv autorů. Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém. Praha: Ireas, 2007. Str. 24.

¹⁷ Fischer, S., Škoda, J. Sociální patologie. Praha: Grada, 2009. Str. 147

¹⁸ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha: Portál, 2008. Str. 594.

¹⁹ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha: G plus G, 1999. Str. 100

a dlouhodobý pobyt v nich).²⁰

5. Následky zdravotní, psychické, sexuální

Opakovaný prožitek utrpení může vést k inhibici citového prožívání, jde o obranu reakci, která snižuje subjektivní zátěž. Týrané děti mohou být apatické, neschopné prožívat radost, popř. neschopné projevovat jakékoli emoce. Nepříznivým důsledkem tohoto obranného mechanismu je ztráta schopnosti rozumět vlastním emocím, tyto děti nejsou schopné adekvátně prožívat a ani nedovedou své pocity správně popsat. Jindy zůstává schopnost citového prožívání zachován, ale převažuje úzkostné vyladění a strach, zvýšené napětí, přecitlivělost a celková dráždivost, zvyšuje se sklon k afektivním výbuchům.²¹

Sociální izolace je zřejmě nejtěžší deprivací situací. Její následky jsou velmi těžké. Duševní vývoj dítěte je hrubě opožděn, řeč není vyvinuta vůbec a užitečné sociální návyky nejsou vytvořeny. Dítě vypadá jako těžce slabomyslné a je také za takové často pokládáno.²²

5.1. Následky fyzické

Fyzické násilí je pravděpodobně v rámci syndromu CAN nejpodrobněji prozkoumaný a popsáný jev. Jedná se o všechny akty fyzického násilí na dětech, jehož následkem jsou zranění různé intenzity:

- modřiny, odřeniny, lysiny po vytrhaných vlasech, řezné, sečné a bodné rány, stopy po opaření horkou vodou, známky pálení např. cigaretou, spáleniny na dlaních, chodidlech, zádech nebo sedací části (např. od kamen nebo jiných topných těles apod.) a v mnohé další.²³

²⁰ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 17.

²¹ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha : Portál, 2008. Str. 613.

²² Langmeier, J., Matějček, Z. Psychická deprivace v dětství. Praha : Avicenum, 1974. Str. 33.

²³ Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 126.

5.2. Následky psychické

Psychická deprivace (podle mezinárodní konvence dnes označovaná jako emoční zanedbanost) se naproti tomu týká spíše hlubších složek osobnosti – především rozvoje poznávacích a emočních funkcí. U některých deprivovaných dětí je nejnápadnější jejich celkové psychomotorické opoždění v útlém věku, zejména retardace vývoje řeči a sociálních dovedností.²⁴

K dlouhodobým psychickým důsledkům patří zejména deprese, (včetně vyšší suicidality), špatné sebepojetí a sebe znehodnocení. Pokud bylo zneužití spojeno s násilím, rozvíjí se často posttraumatická stresová porucha.²⁵

Důsledkem takového jednání může být:

Zadrhování v řeči, koktání, tiky, psychosomatické reakce (bolest hlavy, břicha, mdloby, respirační psychosomatické poruchy), pomočování (enuréza), ustrašenost, nervozita, nesoustředěnost, pocity viny, uzavřenost, stažení ze sociálních kontaktů, depresivita, malá sebedůvěra, netypická (nápadně přehnaná) obava před důsledky různého chování, lhaní.²⁶

U psychické deprivace nemusí být dítě zjevným způsobem poškozeno. Na první pohled se může tvářit a chovat jako by se nic nestalo, přitom může dítě ve své mysli volat o pomoc. Na druhou stranu nemusí deprivace dítě poškodit žádným způsobem, dítě si toho ani nemusí všimnout.

5.3. Sexuální následky

Fyzické násilí má zvláště traumatizující dopad v případě znásilnění: škody budou tak či tak enormní, přesto následky sexuálního zneužití budou škodlivější, bylo-li dítě zároveň brutálně napadeno a zbito, než když se ho někdo snažil nalákat a předcházet si jej bonbony a jinými dárky.²⁷

Mezi nejnápadnější příznaky sexuálního násilí patří:

- bolesti hlavy, břicha, opuchliny, modřiny, odřeniny nebo krvácení v oblasti vnějších rodidel a na zadečku, bolesti při močení, bolesti při chůzi nebo sezení, opakující se záněty pochvy, ranky a oděrky v ústech.
- věkově neadekvátní vyjadřování týkající se sexuálních praktik, nadměrný zájem

²⁴ Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. Dětská psychoterapie. Praha : Portál, 2000. Str. 301.

²⁵ Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. Dětská psychoterapie. Praha : Portál, 2000. Str. 318.

²⁶ Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 127.

²⁷ Stéphane, B., Gravillonová, I. Šikana ve škole, na ulici, doma : jak bránit své dítě. Praha : Albatros, 2006. Str. 29.

o sexuální témata, intenzivní autoerotika nebo flirtování, předvádění sexuálního chování nebo sexuálního násilí na hračkách, panenkách apod.²⁸

6. Statistiky a výskyt syndromu CAN

Předpokládá se, že syndromem CAN trpí v současné době přibližně 1 – 2 % dětí. Přesnější určení jejich počtu není možné, protože celá řada případů není zachycena.

Nějakou zkušenost s psychickým týráním, které je pravděpodobně běžnější než týráním fyzické, udává 69 % českých dospělých. Přesnější vymezení počtu sexuálně zneužívaných dětí je ještě obtížnější, protože o značné části z nich se nikdy nikdo nedozví. Katamnestické studie uvádějí, že 20 – 25 % dospělé populace má z dětství nějakou sexuální zkušenost s dospělou osobou, v České republice to bylo 33 % žen a 17 % mužů.²⁹

Podle statistik se zneužívání s rostoucím věkem dítěte zvětšuje. U malých dětí dochází k vážnému týráním asi ve 40 % případů, proti pouhým 3 % vážně zneužitých teenagerů. Údaje o dětech týraných, zneužívaných a zanedbávaných v České republice jsou dosud značně rozdílné – jiná čísla uvádějí jak soudy, tak policie, sociální odbory, lékaři a jiná krizová centra.³⁰

6.1. Kasuistiky

- Celkem deset dětí bylo vychovááno otcem a nevlastní matkou. Školní děti se od svých spolužáků zjevně odlišovaly nejen ubohým oblečením a bledými obličejí, ale také chováním. Byly velmi ustrašené, při poznámce nebo špatné známce prosily učitele, aby jim je nezapisoval, často chodily za trest ostříhány dohola. Po sebevraždě nejstaršího šestnáctiletého chlapce skokem ze střechy učiliště se věci začalo zabývat oddělení péče o rodinu a děti i policie v Praze 9. Žádný z rodičů neprojevil při jednání správní komise nad úmrtím syna lítost, naopak sdělili, že jejich výchova je přísná a taková zůstane i nadále. Výsledkem dětí a jejich psychologickým vyšetřením bylo zjištěno, že byly za každou maličkost velmi surově bity, vedle školních povinností musely vést celou domácnost, neměly možnost si hrát ani chodit ven. Vyšetřování

²⁸ Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 127.

²⁹ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha : Portál, 2008. Str. 593.

³⁰ Mufsonová, S., Kranzová, R. O týráním a zneužívání. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1996. Str. 8-10.

probíhalo vazebně, neboť rodiče ve svém jednání pokračovali a navíc děti nutili ke změně výpovědí. Nakonec byli odsouzeni k podmíněným trestům odnětí svobody na dlouhou zkušební dobu. Jejich výchovný styl se potom výrazně změnil, stříhání dohola i fyzické tresty ustaly, děti začaly chodit ven mezi vrstevníky.³¹

- Matka sedmi dětí střídala nejen své životní druhy a otce svých dětí, ale i bydliště. Při posledním stěhování zatajila své nejmladší dítě, šestiletého chlapce, kterého zavřela v kůlně a soustavným bitím a hladověním ho přivedla do tak těžkého stavu, že dítě krátce po převozu do nemocnice zemřelo na rozsáhlý subdurální hematom (nitrolební krvácení). Byla sice odsouzena, ale pro nové těhotenství jí byl výkon trestu přerušen a vrátila se domů, aniž by byla zajištěna ochrana zbývajících dětí, které byly ponechány v její péči.³²

7. Historie výzkumu CAN

Historie výzkumu CAN nemá dle Mufsonová, S., Kranzová, R.³³ dlouhého trvání. Odborníci se začali touto problematikou zabývat až ve 20. století. Základní kámen objevování týrání dětí položil doktor Kempe při své práci s dětmi v nemocnici v Coloradu, který si začal všimnout množství poranění dětí. Jejich rodiče ale nedokázali dostatečně vysvětlit jak k těmto úrazům či nehodám přišli.

V posledních letech je zvýšená pozornost odborníků ale i celé společnosti věnována vážným případům týrání či zneužívání dětí a problematika dětí emočně deprivovaných spíše ustupuje do pozadí – ať již jde o prevenci a vyhledávání takto ohrožených dětí nebo o práci nápravnou. Do péče psychologů nebo psychiatrů se pak tyto děti dostávají často až v období dospívání, kdy již vykazují závažné a terapeuticky obtížné zvladatelné poruchy chování.³⁴

³¹ ČESKO. *Kasuistiky*. Fond ohrožených dětí [online]. ©2014[Cit. 2014-01-25]. Dostupné z: WWW:<<http://www.fod.cz/>>.

³² ČESKO. *Kasuistiky*. Fond ohrožených dětí [online]. ©2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z: WWW:<<http://www.fod.cz/>>.

³³ Mufsonová, S., Kranzová, R. O týrání a zneužívání. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1996. Str. 6 – 7.

³⁴ Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. Dětská psychoterapie. Praha : Portál, 2000. Str. 303.

8. Pachatelé dopouštějící se týrání a zanedbávání

Ustanovení § 22 tr. zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

(1) Pachatelem trestného činu je, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná.³⁵

Souhrnné znaky pachatelů:

- lidé, kteří se nedovedou dostatečně ovládat a mají obecně zvýšený sklon reagovat násilím. Jde o jedince s anomálním vývojem osobnosti, duševně nemocné, alkoholiky, toxikomany, kteří v rámci abúzu ztrácejí zábrany, s organickým poškozením mozku apod.
- lidé soustředění na své problémy nebo zájmy, které dítě nadměrně zatěžuje.
- lidé kteří o děti obecně nestojí, jsou jim na obtíž, mají jiný hodnotový systém.
- lidé s negativní zkušeností z dětství, kteří byli sami zanedbáváni či týráni – 70 % násilníků bylo samo v dětství týráno a všichni byli tvrdě fyzicky trestáni (Krejčířová 2001).³⁶

9. Oběti týrané a zanedbávané

Násilí znamená uplatňování síly, moci, převahy – jde o zneužití moci nad někým. Proto právě děti představují pro násilníka v mnoha ohledech vhodný objekt – jsou fyzicky slabší, psychicky a sociálně nezralé a v mnoha ohledech na dospělých (v případě rodinného násilí přímo na agresorovi) závislé.³⁷

Dítě se může stát obětí v jakémkoliv věku. Ublížovat se mu může již v době, kdy je teprve plodem – matka záměrně pije alkohol, kouří či požívá drogy s cílem ublížit stále nenarozenému dítěti až po období dospělosti, kdy si vybírá jiné, přesto účinné metody ubližování.

Děti, které bývají týrány:

- děti, jejichž chování je nesrozumitelné a jejichž výchova je proto náročnější. Může jít např. o úzkostné děti, které provokují svou ustrašeností, děti neslyšící nebo mentálně postižené apod.

³⁵ ČESKO. § 22, zákon č. 40 / 2009 Sb., ze dne 8. 1. 2009, trestní zákoník. In *Sbírka zákonů ČR*.

³⁶ Vágnerová, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha : Portál, 2008. Str. 595.

³⁷ Špatenková, N., a kol. *Krizová intervence pro praxi*. Praha : Grada, 2004. Str. 126.

- děti, které svým chováním rodiče nadměrně zatěžují, dráždí a vyčerpávají, vyvolávají jejich nechuť či odpor. Jsou to především děti trpící syndromem hyperaktivity, děti nemocné, děti s tzv. obtížným temperamentem apod., u nichž převažuje negativní emoční ladění, sklon k afektivním projevům, zvýšená aktivita spojená se sníženou adaptabilitou. (Krejčířová 2001).

- děti, jež nesplňují očekávání rodičů, nějakým způsobem je zklamaly. Jsou to např. děti postižené, nehezké, neprospívající, sociálně neobratné, nešikovné.³⁸

10. Rizikové faktory týrání a zanedbávání

Záměrné ubližování dítěti není přímočarý proces vedoucí od pachatele směrem k oběti. Při jeho vzniku hrají roli desítky skutečností na straně dítěte, jeho rodičů, rodiny, prostředí, ve kterém rodina žije a koneckonců celé společnosti.

Tyto skutečnosti působí tak, že se někdy spojují, čímž vytvářejí úrodnou půdu pro špatné zacházení s dítětem ve smyslu tělesného a psychického týrání, zanedbávání či sexuálního zneužívání. Bez ohledu na to, jestli tyto podmínky působí na vznik ubližování dítěti přímo, nebo nepřímo, říkáme jim tzv. rizikové faktory. V centru jejich působení však nestojí dítě, ale dospělý jedinec, který má v naprosté většině případů všechny předpoklady k tomu, aby svobodně rozhodl o svém konání.³⁹

10.1. Riziková dospělí

Zpravidla primární vychovatelé dítěte, bývají:

- lidé s anomálním vývojem osobnosti (psychopatie), zvláště ty s agresivními povahovými rysy,
- někteří lidé psychicky nemocní (psychopati), někteří lidé s neurotickými obtížemi (chronická frustrace se mění v agresi),
- alkoholici, toxikomani atd.⁴⁰

³⁸ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha : Portál, 2008. Str. 595 – 596.

³⁹ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 87.

⁴⁰ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 108.

10.2. Rizikové děti

- rizikové děti jsou nejspíše ty, kterým v důsledku jejich zvláštností není dobře rozumět.

41

- děti znevýhodněné somaticky a psychicky.

- děti, které rodiče zatěžují, dráždí apod. ⁴²

10.3. Rizikové situace

Prototypem je to zkratkovité jednání např. otce nebo matky v návalu žárlivé pomstychtivosti, když objevili (zradu), toho druhého a chtějí mu ublížit na tom nejcennějším, co má – tzv. Medein komplex. ⁴³

11. Postoje a reakce okolí k týrání a zanedbávání dětí

Představa rodiny jako jednotky, jejíž soukromí musí být chráněno za všech okolností, také lidem často brání, aby zasáhli do života rodin, ve kterých dochází ke zneužívání a týrání. Představa, že děti jsou vlastnictvím svých rodičů a nenese za ně odpovědnost celá společnost, působí, že mnoho dětí zůstává izolováno v nebezpečných situacích a jsou týrány a zneužívány. ⁴⁴

Ustanovení § 42 odst. 1 zák. Zdůrazňuje zájem společnosti na řádné výchově dětí. Z tohoto důvodu jsou zde upravena dvě významná oprávnění:

a) každý (tj. jak osoby fyzické, tak jakékoliv právnické osoby, spolky a občanská sdružení) je oprávněn upozornit rodiče na závadné chování jejich dětí.

b) na takové chování dětí nebo na vážné porušení práv a povinností rodičů může v zájmu dítěte kdokoli upozornit orgán sociálně právní ochrany dětí, soud nebo jiný oprávněný orgán. ⁴⁵

⁴¹ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 108.

⁴² Fischer, S., Škoda, J. Sociální patologie. Praha : Grada, 2009. Str. 150.

⁴³ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 108 – 109.

⁴⁴ Mufsonová, S., Kranzová, R. O týrání a zneužívání. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1996. Str. 68.

⁴⁵ Hrušáková, M., Králíčková, Z. České rodinné právo. Brno : Mu., a nakladatelství doplňek, 1998. Str. 286.

Postoj k pachateli

Postoj veřejnosti k násilí, které je páchané na dětech, je negativní, ale převážně pasivní.

Postoj k oběti

Dítě, které bylo týráno či zneužíváno, získává zveřejněním této skutečnosti určité sociální stigma. Dítě je sice obětí, ale lidé k němu zachovávají určitý odstup, zejména pokud bylo zneužíváno. Tím, že je dětská sexualita tabuizována, stává se zneužívání větším stigmatem, oběť ztrácí dětskou roli s jejími privilegii, což se projevuje v reakcích společnosti. Dítě – oběť bývá veřejnosti obvykle hodnoceno ambivalentně. Lidé je litují, ale zároveň se od něho distancují. Je poznamenané, zneuctěné, a tudíž mimo sociální normu.⁴⁶

12. Právní pojetí týrání a zanedbávání dětí

V této části se zaměřím zejména na právní pojetí syndromu CAN. Týrání zneužívání a zanedbávání dětí je komplikovaný jev, který je upraven v mnoha právních odvětvích. Zahrnuje mimo jiné právo ústavní i mezinárodní, sociální i trestní právo které ale postihuje jen ty nejzávažnější trestné činy.

Oběť násilí je chráněna v ČR., především Ústavou č. 1/1993 Sb., a Listinou základních práv a svobod č. 2/1993 Sb., dále zákonem trestním č. 40/2009 Sb., v platném znění, také přestupkový zákon č. 200/1990 Sb., v platném znění, zákon na ochranu před domácím násilím zákon č. 135/2006 Sb., zákon o soudnictví ve věch mládeže č. 218/2003 Sb., zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí v platném znění, zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, zákon č. 273/2008 Sb., o policii ČR, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních otázkách, a také zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě.

Rád bych zde vyjmenoval a podrobněji popsal uvedené listiny, zákony a různé úmluvy, ať už místních či mezinárodních formátů na ochranu dětí.

⁴⁶ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha : Portál, 2008. Str. 630.

Listina lidských práv a svobod

Zákon č.2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů je součástí ústavního pořádku České republiky. Chrání všechna základní lidská práva, která jsou nezadatelná, nezcizitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná. Ochranou dětí se listina zabývá zejména v hlavě druhé, oddílu prvním a v hlavě čtvrté. Ochrana práv člověka, a tím i dítěte, je Listině lidských práv a svobod uváděna článcích 5, 6, 7 a 32:

Čl. 5 Každý je způsobilý mít práva.

Čl. 6 Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany již před narozením. Nikdo nesmí být zbaven života.

Čl. 7 Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

Čl. 32 Rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena. Děti narozeny v manželství i mimo něj mají stejná práva. Péče o děti a jejich výchova je právem rodičů, děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.⁴⁷

Přijetím zákona č. 135/2006 Sb., jímž se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím (dále jen zákon na ochranu před domácím násilím) se ČR zařadila mezi státy EU, které mají ve svém právním řádu komplexně upravenou ochranu ohrožených osob před domácím násilím. Tímto zákonem byly novelizovány zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, a zákon 4. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení.⁴⁸

⁴⁷ ČESKO. Zákon č. 2/1993 Sb., ze dne 16. 12. 1992, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

⁴⁸ Drahomír, Š., Špatenková, N., a kol. Praha : Portál, 2011. Str. 132.

Zákon č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích

O přestupek se jedná, pokud došlo k úmyslnému narušení dětské důstojnosti a použití nepřiměřených opatření vůči němu.

Skutková podstata je upravena v zákoně č.200/1990 Sb., zákon o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.⁴⁹

Zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím (zákon na ochranu před domácím násilím)

Návrh tohoto zákona vypracovala expertní skupina Aliance proti domácímu násilí, která vznikla na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2004 z iniciativy Bílého kruhu bezpečí a Philip Morris ČR a.s. Zákon zavádí systémový, komplexní přístup k prevenci a ochraně před domácím násilím. Upravuje a hlavně propojuje postupy policie, justice a sociálních služeb při řešení případů domácího násilí.

Zákon zavádí tzv. institut vykázání, který dává policistům pravomoc vykázat násilnou osobu na 10 dní ze společného obydlí. Po tuto dobu se budou ohroženým osobám věnovat pracovníci intervenčních center, která jim poskytnou psychosociální a právní pomoc, v rámci které nastíní možné způsoby řešení ohrožující situace.⁵⁰

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů (zákon o obětech trestných činů)

Je využitelný v okamžiku, kdy orgány činné v trestním řízení začnou týráním a zneužíváním dětí řešit jako trestný čin nebo souběh trestných činů jeho pachatele. Tento zákon je možné využívat obecně ke všem obětem trestných činů, tedy nejenom k obětem trestných činů páchaných v souvislosti s týráním a zneužíváním dítěte.

V českém právním řádu neexistovaly právní normy, které by upravovaly některé důležité otázky, např. jak by se orgány činné v trestním řízení měly k obětem chovat.

Nedostatečným způsobem byla upravena problematika poskytování informací obětem, ačkoli je zřejmé, že k náležitému uplatnění práv obětí je nezbytná znalost těchto práv.

⁴⁹ Skutková podstata je upravena v zákoně č.200/1990 Sb., zákon o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁰ ČESKO. *Bílý kruh bezpečí*. Bílý kruh bezpečí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW:<<http://www.bkb.cz/>>.

Hlavním motivem pro vytvoření samostatného a uceleného zákona o obětech trestných činů tedy byla snaha o zásadní rozšíření práv obětí, posílení pomoci obětem trestných činů a zpřehlednění právní úpravy.

Předmětem úpravy zákona č. 45/2013 Sb. je stanovit:

- práva obětí trestných činů
- poskytování peněžité pomoci obětem trestných činů státem
- vztahy mezi státem a subjekty, které poskytují služby obětem trestných činů

Zákon č. 45/2013 Sb. lze použít jak před, tak při a po soudním jednání, kdy agresor byl odsouzen a uznán vinným z trestných činů, které spáchal v souvislosti nejen s TČ obecně, ale i v souvislosti s DN.

Podle tohoto zákona, citují: „obětí se rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil“.

Ustanovení tohoto zákona lze použít ve vztahu k poskytování peněžité pomoci oběti TČ, k poskytnutí odborné pomoci, kterou se rozumí psychologické poradenství, sociální poradenství, právní pomoc, poskytování právních informací nebo restorativní (obnovující) programy, a to před zahájením trestního řízení, v jeho průběhu i po jeho skončení. Odborná pomoc je poskytována oběti do doby, pokud to vyžaduje její účel.

Dne 1. srpna 2013 zákon č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů nabyl v plném rozsahu účinnosti.

Přinesl komplexní úpravu pomoci obětem trestných činů, dosud roztržštěnou do několika zákonů, novelizoval tak deset dalších zákonů, zejména trestní řád, občanský soudní řád a zákon o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestných činů.

Taková právní úprava obětí trestných činů jako subjektů zvláštní péče státu dosud v České republice chyběla. *"Zákon implementuje závazky vyplývající pro Českou republiku z dokumentů přijatých k podpoře obětí trestných činů na úrovni evropské legislativy.*

Rozšiřuje práva obětí trestných činů, zejména o právo na relevantní informace pro oběť trestné činnosti, posiluje pomoc obětem trestných činů, zejména tím, že vymezuje pojem odborné pomoci obětem, stanoví podmínky pro její poskytnutí i dobu, po kterou mají oběti právo na odbornou pomoc.

Zákon také nově upravuje poskytnutí peněžité pomoci obětem trestných činů od státu - při splnění zákonem stanovených podmínek vzniká oběti právní nárok na

poskytnutí peněžité pomoci.

Nová právní úprava dále reguluje činnost subjektů, které poskytují pomoc obětem trestných činů, a zavádí jejich povinnost akreditovat se pro poskytování služeb obětem trestných činů".

Navíc tento zákon představuje další z novel trestního řádu, ve které současně rozšiřuje procesní práva poškozeného v trestním řízení a zavádí dosud neznámý institut tzv. předběžných opatření záležitých v různě formulovaných zákazech chování obviněného.⁵¹

Zákon č. 273/2008 Sb., o policii České republiky

Umožňuje policistům zajistit osobu, která svým jednáním bezprostředně ohrožuje život nebo zdraví jiných osob na dobu 24 hodin (§ 26) a dále oprávnění ke vstupu do obydlí, hrozí-li nebezpečí z prodlení nebo by mohlo dojít k ohrožení života anebo zdraví (§ 40). Policista může podle §§ 44-47 vykázat podezřelou osobu na deset dnů ze společného obydlí nebo z bezprostředního okolí. Takto lze jednat i v nepřítomnosti podezřelého. Policie tak může učinit, pokud je pravděpodobné, že se podezřelá osoba dopustí útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo se dopustí zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti a dobu vykázání nelze zkrátit, a to ani se souhlasem ohrožené osoby.⁵²

Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě

Probační a mediační služba pracuje s pachateli trestné činnosti v oblasti řešení konfliktů spojených s trestnou činností a současně organizuje výkon alternativních trestů a dalších opatření v rámci prevence kriminality. Probační a mediační pracovníci se snaží v rámci probačních programů o znovu začlenění pachatele trestné činnosti do běžného života společnosti bez dalšího porušování zákonů. Klient probačně mediační služby musí dodržovat pravidla uložená probačním pracovníkem, kterým je pravidelně kontrolován. Kromě probačních služeb poskytuje probační a mediační služba také

⁵¹ ČESKO. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2015-4-11]. Dostupné z WWW: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273?text=45%2F2013>

⁵² ČESKO. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2015-4-11]. Dostupné z WWW: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

mediaci – mimosoudní řešení konfliktů mezi pachatelem a poškozeným. Probační a mediační služba se zaměřuje na dospělé i mladistvé klienty, služby jsou poskytovány bezplatně.⁵³

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Zákon o sociálních službách- tento zákon umožňuje poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci (dále jen "osoba") prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči dle § 1

Rozsah a forma pomoci a podpory poskytnuté prostřednictvím sociálních služeb dle § 2 musí zachovávat lidskou důstojnost osob. Pomoc musí vycházet z individuálně určených potřeb osob, musí působit na osoby aktivně, podporovat rozvoj jejich samostatnosti, motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvávání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace, a posilovat jejich sociální začleňování. Sociální služby musí být poskytovány v zájmu osob a v náležitě kvalitě takovými způsoby, aby bylo vždy důsledně zajištěno dodržování lidských práv a základních svobod osob.

Příspěvek na péči (dále jen „příspěvek“) se poskytuje dle § 7 osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci podle tohoto zákona při zvládnutí základních životních potřeb osob. Náklady na příspěvek se hradí ze státního rozpočtu.⁵⁴

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně – právní ochraně dětí (zákon o sociálně – právní ochraně dětí)

Zákon č. 359/1999 Sb., zákon o sociálně – právní ochraně dětí, představuje soubor různých opatření a nástrojů, které je potřeba použít včas, účelně s vědomím, že základním principem při poskytování ochrany dětí je jejich nejlepší zájem a blaho.

Orgány sociálně-právní ochrany musí respektovat:

1. Sociálně-právní ochrana se poskytuje všem dětem bez rozdílu, bez jakékoliv diskriminace podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního, etnického nebo sociálního původu.

⁵³ ČESKO. Šance dětem. [online]. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z

WWW:<http://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/slovnicek-pojmu.shtml>

⁵⁴ ČESKO. Zákonyprolidi[online]. [cit. 2015-4-11]. Dostupné z WWW:<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006->

2. Sociálně-právní ochrana se až na výjimky poskytuje bezplatně.
3. Sociálně-právní ochrana se poskytuje všem dětem mladším 18 - ti let.

Stát je odpovědný za ochranu dětí před tělesným nebo duševním násilím za ochranu jejich zdravého vývoje z hlediska fyzického, psychického a mravního a ostatních aspektů integrity dítěte jako nositele práv daných Ústavou, Listinou základních práv a svobod a práv vyplývajících z mezinárodních závazků ČR.⁵⁵

Cílem sociálně-právní ochrany dětí je též sanace rodin. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí říká, v § 2 odst. 2: Sociálně-právní ochrana se poskytuje dítěti, které má trvalý pobyt na území České republiky, má podle zvláštního právního předpisu upravujícího pobyt cizinců na území ČR po dobu nejméně 90 dnů, podalo návrh na zahájení řízení o udělení mezinárodní ochrany, nebo je oprávněno trvale pobývat, nebo pobývá s rodičem, který podal žádost o udělení oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území ČR podle zvláštního právního předpisu.

V rozsahu stanoveném tímto zákonem v § 37 a § 42 se sociálně-právní ochrana poskytuje také dítěti, které nemá na území ČR povolen trvalý pobyt nebo není hlášeno k pobytu na území ČR po dobu nejméně 90 dnů podle zvláštního právního předpisu upravujícího pobyt cizinců na území ČR ani není oprávněno podle zvláštního právního předpisu trvale pobývat na území ČR. § 6 demonstrativně vymezuje děti, na které se tento druh ochrany zaměřuje, jsou jimi dále děti:

- a) jejichž rodiče zemřeli
- b) neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti
- c) nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské zodpovědnosti
- d) děti, které byly svěřeny do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřením dítěte do její výchovy;
- e) děti, které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, živí se prostitucí, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití;
- f) děti, které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte;
- g) děti, na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, jejich lidskou

⁵⁵ Novotná, V. Zákon o sociálně – právní ochraně dětí, komentář. Praha : Linde, 2007, s. 7.

důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu;

h) děti, které jsou na základě žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umísťovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců;

i) děti, které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;

j) děti, které jsou žadateli o azyl odloučenými od svých rodičů, popřípadě jiných osob odpovědných za jejich výchovu;

Pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí. Jinými fyzickými nebo právními osobami odpovědnými za výchovu dítěte se pro účely tohoto zákona rozumí osoby, kterým bylo dítě svěřeno do výchovy rozhodnutím příslušného orgánu.

V § 7 odst. 2 je uvedeno, že kdokoliv má pochybnosti o tom, že v jakékoli rodině nejsou rodiče schopni dostát svým rodičovským povinnostem a dítě je tím ohroženo, je oprávněn oznámit tuto skutečnost orgánu pro sociálně-právní ochranu dítěte. Jedná se o právo každého, nelze zaměňovat s oznamovací povinností dle trestního zákona.

V § 8 je uvedeno právo dítěte požádat o pomoc orgán sociálně-právní ochrany dětí, školy, státní orgány a tyto subjekty jsou povinny dítěti poskytnout pomoc.

Dále podle § 10 odst. 4 platí také tzv. **obecná oznamovací povinnost**, která se vztahuje na školy, státní orgány, zdravotnická zařízení a další, kdy jsou tyto instituce povinny oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností jakékoliv skutečnosti, které by svědčily o tom, že se jedná o děti, na něž se sociálně-právní ochrana zaměřuje. Tuto skutečnost je třeba oznámit ihned, bez zbytečného odkladu po tom, co se instituce o dané skutečnosti dozví.

Velmi podstatná je podle § 10 odst. 5 **zvláštní oznamovací povinnost** směřující ke zdravotnickým zařízením, jež jsou povinny neprodleně oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, že se v daném zdravotnickém zařízení nachází dítě, které tam matka po porodu opustila a zanechala. Takové dítě se pak považuje za zanedbávané a psychicky týrané.⁵⁶

⁵⁶ Novotná, V. Zákon o sociálně- -právní ochraně dětí, komentář. Praha: Linde, 2007, s. 20.

Orgány sociálně – právní ochrany dětí

Stěžejní roli v systému péče o dětské oběti domácího násilí mají orgány sociálně – právní ochrany dětí (OSPOD), jejichž úkolem je zejména ochrana práv dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, na ochranu oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění a na působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny.⁵⁷

Činnost OSPOD v oblasti domácího násilí je rozpracována v různých metodických doporučeních, jako je Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, který v roce 2006 vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (dále jen MPSV ČR) ve spolupráci s Psychosociálním centrem Acorus, nebo Metodické doporučení k postupu orgánů sociálně – právní ochrany dětí v případech domácího násilí vydané v roce 2010 MPSV ČR.⁵⁸

Nejvíce kompetencí v sociálně – právní ochraně dětí je svěřeno soudům a z orgánů sociálně – právní ochrany dětí je svěřeno nejvíc kompetencí obecním úřadům obcí s rozšířenou působností. Pro ochranu dítěte jsou však velmi důležité kompetence svěřeny i obecnímu úřadu a to jak tomu, ve kterém má dítě trvalý pobyt, tak tomu, ve kterém se dítě nachází v okamžiku nouze.⁵⁹

Kompetence obce v samostatné působnosti:

Obecní úřad

- vytvoří předpoklady pro kulturní, sportovní, jinou zájmovou a vzdělávací činnost dětí (§ 10 odst. 2 zákona o SPO);
- může zřizovat zařízení sociálně-právní ochrany (§ 39 zákona o SPO).

Kompetence obecního úřadu v přenesené působnosti. Obecní úřad v přenesené působnosti:

je povinen (§ 10 odst. 1 zákona o SPO)

- vyhledávat děti uvedené v § 6 odst. 1 zákona o SPO;
- působit na rodiče, aby plnili povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti;
- projednat s rodiči odstranění nedostatků ve výchově dítěte;
- projednat s dítětem nedostatky v jeho chování;

⁵⁷ Drahomír, Š., Špatenková, N., a kol. Praha : Portál, 2011. Str. 122.

⁵⁸ Drahomír, Š., Špatenková, N., a kol. Praha : Portál, 2011. Str. 122.

⁵⁹ ČESKO. Středisko náhradní rodinné péče [online]. © 2014 [cit.2015-03-10]. Dostupné z: WWW:<<http://www.nahradnirodina.cz>>

- sledovat, zda je na základě kontrolních oprávnění zamezováno v přístupu dětí do prostředí, které je z hlediska jejich vývoje a výchovy ohrožující;
- poskytovat nebo zprostředkovat rodičům na jejich žádost poradenství při uplatňování nároků dítěte podle zvláštních právních předpisů;
- oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v § 6 odst. 1 zákona o SPO.⁶⁰

Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen

- a) sledovat nepříznivé vlivy působící na děti a zjišťovat příčiny jejich vzniku,
- b) činit opatření k omezování působení nepříznivých vlivů na děti,
- c) pravidelně vyhodnocovat situaci dítěte a jeho rodiny, a to zejména z hlediska posouzení, zda se jedná o dítě uvedené v § 6, podle druhu a rozsahu opatření nezbytných k ochraně dítěte, a poskytovat pomoc rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte,
- d) zpracovat na základě vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny podle písmene c) individuální plan ochrany dítěte, který vymezuje příčiny ohrožení dítěte, stanoví opatření k zajištění ochrany dítěte, k poskytnutí pomoci rodině ohroženého dítěte a k posílení funkcí rodiny a stanoví časový plán pro provádění těchto opatření, a to ve spolupráci s rodiči nebo jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte, dítětem a odborníky, kteří se podílejí na řešení problem dítěte a jeho rodiny,
- e) pořádat případové konference pro řešení konkrétních situací ohrožených dětí a jejich rodin, a to ve spolupráci s rodiči a jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte, dalšími přizvanými osobami, zejména zástupci škol, školských zařízení, zařízení poskytovatelů zdravotních služeb, orgánů činných v sociální oblasti, orgánů policie, státních zástupců, odborných pracovníků v oblasti náhradní rodinné péče, poskytovatelů sociálních služeb a pověřených osob; pro účast na případové konferenci platí § 38 odst. 7 obdobně.⁶¹

Orgány s obecnou působností na úseku ochrany dítěte jsou soudy a orgány určené zákonem o SPO, tj. Ministerstvo práce a sociálních věcí, krajské a obecní úřady a ve vztahu k zahraničí Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí v Brně. Sociálně-

⁶⁰ ČESKO. Středisko náhradnírodinnépéče [online]. © 2014 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: WWW:<<http://www.nahradnirodina.cz>>

⁶¹ ČESKO. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z WWW:<<http://www.zakonyprolidi.cz/>>

právní ochranu dětí zabezpečují též kraje a obce v samostatné působnosti a fyzické a právnické osoby, pokud obdrží pověření k výkonu sociálně právní ochrany.

Vůdčím pravidlem pro činnost orgánů sociálně právní ochrany je princip **preventivního působení** na rodinné vztahy, jsou-li zasaženy tak, že přichází v úvahu působení veřejné moci. Opatření sociálně-právní ochrany jsou hierarchicky uspořádána ve vnitřně provázaný celek umožňující volbu nástrojů podle konkrétní situace, v níž se dítě nachází, a podle intenzity ohrožení.⁶²

Opatření sociálně – právní ochrany dětí

Do opatření sociálně – právní ochrany dětí patří:

- předběžná opatření

Jednotlivé formy náhradní péče o děti, které máme dnes k dispozici, můžeme seřadit podle toho, jak se blíží tzv. Normální, přirozené, pokrevní rodině.⁶³

- náhradní rodinná péče která zahrnuje:

- osvojení
- pěstounská péče
- poručnictví
- svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče a další.

- ústavní výchova

Předběžné opatření

Institutem na ochranu před domácím násilím je mimo jiné speciální typ předběžného opatření nařízeného soudem podle § 76 b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen o. s. ř.).

Jeho cílem je zajistit ochranu ohrožené osoby (personální ochrana) a ochranu společného obydlí, kde docházelo k incidentům domácího násilí (teritoriální ochrana).⁶⁴

Náhradní rodinná péče zahrnující:

Osvojení - optimální formou náhradní výchovy a náhradní rodinné péče je osvojení, kterým vznikají mezi osvojiteli a osvojencem vztahy jako mezi rodiči a dětmi a mezi

⁶² ČESKO. Ministerstvo práce a sociálních věcí. *MPSV: Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. MPSV, [cit. 2015-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/>>

⁶³ Matějček, Z. *Dítě a rodina*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. Str. 185.

⁶⁴ Drahomír, Š., Špatenková, N., a kol. Praha : Portál, 2011. Str. 136.

osvojitelem a osvojencem a příbuznými osvojitele vztahy příbuzenské.⁶⁵ O osvojení nezletilého rozhodne soud na návrh osoby, která chce dítě osvojit. K návrhu na osvojení dítěte z ciziny nebo do ciziny připojí navrhovatel rozhodnutí příslušného orgánu veřejné moci o souhlasu s osvojením.⁶⁶

Pěstounská péče - Pěstounská péče je určena dětem, které nemohou vyrůstat ve své biologické rodině, avšak nejsou právně volné k osvojení a ani nebyly přijaty do péče jiné fyzické osoby. Do této formy náhradní rodinné péče je dítě svěřeno na základě rozhodnutí soudu, a také jedině soud může pěstounskou péči zrušit. Chce-li se osobní péče o dítě ujmout osoba příbuzná nebo dítěti blízká, dá jí soud přednost před jinou osobou. Pěstounská péče zaniká dosažením zletilosti dítěte.⁶⁷

Pěstounská péče ve zvláštním zařízení – rodinná skupina - zakládá se na manželském principu. Pěstouny jsou manželé, kteří přijímají do své péče celou skupinu cizích dětí různého věku a pohlaví. Počet dětí ve skupině zpravidla nepřesahuje deset.⁶⁸

Poručenství - je poručenství takové, není-li tu žádný z rodičů, který má a vůči svému dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu, soud jmenuje dítěti poručníka.⁷⁶ Podle § 928 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Poručník má vůči dítěti zásadně všechny povinnosti a práva jako rodič, ale nemá k dítěti vyživovací povinnost. S ohledem na osobu poručníka nebo poměry dítěte, jakož i s ohledem na to, z jakého důvodu rodiče nemají všechny povinnosti a práva, může být výjimečně okruh povinností a práv poručníka vymezen jinak.⁶⁹

Svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče - jde o svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče, o kterém může soud rozhodnout, vyžaduje li to zájem

⁶⁵ Novotná,V., Fejt, V. Sociálně – právní ochrana dětí. Praha: Univerzita JanaAmoseKomenského,2009.Str. 73.

⁶⁶ ČESKO. § 796 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., ze dne 1. 1. 2014 občanský zákoník. *In Sbíрка zákonů České republiky.*

⁶⁷ ČESKO. *Pěstounská péče.* Středisko náhradní rodinné péče [online]. © 2014[Cit. 2014–01–25]. Dostupné z: WWW:<<http://www.nahradnirodina.cz/>>.

⁶⁸ Matějček,Z. Dítě a rodina. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. Str. 185.

⁷⁶ ČESKO. § 928 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., ze dne 1. 1. 2014 občanský zákoník. *In Sbíрка zákonů České republiky.*

⁶⁹ ČESKO. § 928 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., ze dne 1. 1. 2014 občanský zákoník. *In Sbíрка zákonů České republiky.*

dítěte a fyzická osoba poskytuje záruku řádné výchovy a se svěřením dítěte souhlasí.⁷⁰

Ústavní výchova - jsou-li výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový či duševní stav, anebo jeho řádný vývoj vážně ohroženy nebo narušeny do té míry, že je to v rozporu se zájmem dítěte, anebo jsou-li tu vážné důvody, pro které rodiče dítěte nemohou jeho výchovu zabezpečit, může soud jako nezbytné opatření také nařídit ústavní výchovu. Učiní tak zejména tehdy, kdy dříve učiněná opatření nevedla k nápravě. Soud přitom vždy zvažuje, zda není na místě dát přednost svěřením dítěte do péče fyzické osoby. V případě, že rodiče nemohou z vážných důvodů zabezpečit výchovu dětí na přechodnou dobu, svěří soud dítě do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, a to na dobu nejdéle šest měsíců.⁷¹

12.1. Trestněprávní úprava v souvislosti se syndromem CAN

Trestně právní úprava vztahující se k syndromu CAN je nejvýraznějším prostředkem k potlačování tohoto nebezpečného jevu.

Dle ustanovení § 126 „trestního zákoníku“ je za dítě považována každá osoba mladší osmnácti let, pokud „trestní zákoník“ nestanoví jinak.

"Týrání" z hlediska trestního zákona

Za "týrání" ve smyslu trestního zákona se považuje zlé nakládání se svěřenou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které postižená osoba pro jeho krutost, bezohlednost nebo bolestivost pociťuje jako těžké příkoří. Skutečnost, že nemluvně pociťuje jednání pachatele jako těžké příkoří, lze vyvodit např. z jeho nářku a úlekových reakcí. Trvalost pachatelova jednání je nutno posuzovat v závislosti na intenzitě zlého nakládání; není nutné, aby šlo o jednání soustavné ani aby vznikly následky na zdraví.

V praxi se nejčastěji vyskytuje týrání fyzické, spojené prakticky vždy s týráním psychickým, přinejmenším ve smyslu obav z dalšího týrání. Není však vyloučeno ani

⁷⁰ Novotná, V., Fejt, V. Sociálně – právní ochrana dětí. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. Str. 71.

⁷¹ ČESKO. § 971 odst.1) 2). zákona č. 89/2012 Sb., ze dne 1. 1. 2014 občanský zákoník. *In Sbíрка Zákonů České republiky.*

týrání pouze psychické - zavírání do temné místnosti, deptání dítěte výhrůzkami, nadávkami, vzbuzováním strachu, výsměchem apod.⁷²

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Aby mohl být uplatněn trestní zákoník musí dojít ke spáchání trestného činu. Trestný čin je dle § 13 trestního zákoníku protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně a k trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že stačí zavinění z nedbalosti. .

Osoba, která má trestní odpovědnost, se může při týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte dopustit skutku, který naplňuje znaky skutkové podstaty.

Definice jednotlivých druhů trestných činů je uvedena ve zvláštní části trestního zákona. Hovoříme například o skutkové podstatě trestného činu krádeže, vraždy, apod. Skutková podstata trestného činu je naplněna, pokud jsou naplněny alespoň její základní znaky. Těmi jsou:

- **Subjekt:** tedy osoba, která se trestného činu dopouští = pachatel, dle příslušných skutkových podstat může být pachatelem kdokoli či speciální subjekt.
- **Subjektivní stránka:** vyjadřuje vnitřní postoj pachatele ke spáchanému trestnému činu, hovoříme o zavinění ve formě úmyslu či nedbalosti.
- **Objekt:** Objektem je veřejný zájem či hodnota chráněná zákonem. Jsou často vyjádřeny podle hierarchie trestního zákoníku. Tedy život, zdraví, majetek, apod.
- **Objektivní stránka:** Způsob spáchání trestného činu popsany v příslušné skutkové podstatě. Spočívá v jednání osoby pachatele, které může být konáním, tedy aktivním působením pachatele, či nekonáním/opomenutím/ zanedbáním.⁷³

§ 146 Ublížení na zdraví

(1) Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

Ublížením na zdraví trestní zákon rozumí způsobení takového zdravotního stavu (onemocnění, poranění), který znamená porušením normálních tělesných nebo

⁷² ČESKO. FOD. Fond ohrožených dětí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-22]. Dostupné z WWW:<<http://www.fod.cz/>>.

⁷³ ČESKO. Právní poradna [online] [Cit. 2015-04-15] Dostupné z WWW:<<http://www.bcak.cz/slovnik-pravnich-pojmu/skutkova-podstata/>>

duševních funkcí a znesnadňuje výkon obvyklé činnosti nebo má nepříznivý vliv na obvyklý způsob života poškozeného a zpravidla vyžaduje lékařské ošetření.

Trestněprávní praxe se sjednotila na názoru, že se z hlediska následku jedná o trestný čin, pokud byla poškozenému způsobena porucha na zdraví, jež ztížila jeho obvyklý způsob života nebo výkon obvyklé činnosti po dobu 7 a více dnů. Jednání pachatele může být posouzeno jako trestný čin i v případě kratší doby poruchy na zdraví. Rozhodující je způsob jednání, motiv a zda prokazatelně hrozila závažnější újma, než byla způsobena.

V případě méně závažného následku může být jednání pachatele posouzeno jako přešůpek proti občanskému soužití podle § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přešůpcích.⁷⁴

§ 168 Obchodování s lidmi

(1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá dítě, aby ho bylo jiným užito

a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,

b) k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla,

c) k službě v ozbrojených silách,

d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo

e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořisť z takového jednání,

bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

Definice obchodování s lidmi dle českého trestního zákona

Výše uvedené definici Organizace spojených národů odpovídá i nově přijatá úprava obchodování s lidmi obsažená v § 168 nového českého trestního zákona (TZ) č. 40/2009 Sb. (zákon byl změněn zákonem č. 306/2009 Sb.), který vstoupil v účinnost 1. 1. 2010. Do nové definice bylo zapracováno několik změn: v oblasti sexuálního vykořisťování „k pohlavnímu styku nebo jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování“ spadá nově „anebo k výrobě pornografického díla“. Do výčtu forem pracovního vykořisťování „k otroctví nebo nevolnictví, k nuceným pracím nebo jiným formám vykořisťování“ byla zařazena „nucená služba v ozbrojených silách“ a dále

⁷⁴ ČESKO. Bílý kruh bezpečí [online]. [Cit. 2015-04-15]. Dostupné z WWW:<<http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/ublizeni-na-zdravi/>>

odběr tkáně, buňky nebo orgánu z těla.⁷⁵

§ 169 Svěření dítěte do moci jiného

(1) Kdo za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný obdobný účel, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

Ustanovení o svěření dítěte do moci jiného obsahuje opatření k zabránění únosu dětí a obchodování s nimi za jakýmkoliv účelem, v jakékoliv podobě.

Objektem trestného činu podle § 169 odst. 1 je zájem na svobodě dítěte, a to i ve smyslu rozhodování o jeho dalším osudu a také na řádném výkonu péče, jež přísluší osobám, které ji podle zákona nebo úředního rozhodnutí vykonávají vůči dítěti.

Důsledkem svěření dítěte do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný obdobný účel za odměnu mohou být stejné, horší i lepší poměry což je v praxi nejčastější). K trestněprávnímu postihu dochází vzhledem k zavrženíhodnosti tohoto jednání, které je uskutečňováno za peníze a dochází při něm k „obchodování“ s dítětem.⁷⁶

§ 171 Omezování osobní svobody

(1) Kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. “

Jedná se o podpůrné ustanovení k ústavou zaručenému právu člověka na svobodu volného pohybu. Právo na omezení svobody pohybu musí vycházet ze zákonného zmocnění. O tento trestný čin se může jednat i ve vztahu k dítěti, pokud způsob a doba omezení osobní svobody hrubě překročí obecně uznávaná pravidla výchovy.

Důležité je speciální ustanovení, kdy cílem omezování osobní svobody jiného je usnadnit provedení jiného trestného činu, přičemž nezáleží na tom, zda byl tento trestný čin skutečně spáchán. Postačuje že k tomu jednání pachatele směřovalo.⁷⁷

⁷⁵ ČESKO. Ministerstvo vnitra ČR.[online]. [Cit. 2015-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/ublizeni-na-zdravi/>>

⁷⁶ Vantouch, P., Trestní zákoník s komentářem. Komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů. ANAG, 2011. 580 s. ISBN 978-80-7263-677-8

⁷⁷ ČESKO. Bílý kruh bezpečí [online]. [Cit. 2015-04-16]. Dostupné z WWW:

<<http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/tyrani-osoby-zijici-ve-spolecnem-obydli/>>

§ 187 Pohlavní zneužití

(1)Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.

Objektem trestného činu pohlavního zneužití je mravní a tělesný vývoj dětí, tzn. všech osob mladších patnácti let před jakýmkoliv útoky na jejich pohlavní nedotknutelnost. Nevyžaduje se, aby došlo k narušení osob, které byly zneužity. Jsou chráněni chlapci i děvčata, a to bez ohledu na jejich fyzickou a psychickou pohlavní dospělost. Není významné ani to, z čí strany vzešla k pohlavnímu zneužití iniciativa, kdo byl v průběhu celého jednání aktivnější, zda k pohlavnímu zneužití došlo na základě citového vztahu a zda zneužitá osoba dala k pohlavnímu styku souhlas či nikoliv. Tyto okolnosti hodnotí soud až při posuzování povahy a závažnosti spáchaného trestného činu v rámci ukládání trestu.

V případech, kdy pachatelovo jednání formálně naplňuje zákonný znak „jiným způsobem pohlavně zneužije“, je třeba náležitě zkoumat též ostatní okolnosti, za nichž ke spáchání činu došlo, a pečlivě posuzovat povahu a závažnost spáchaného trestného činu, a to především se zřetelem na to, zda pachatel a poškozený si jsou věkově blízcí a existuje mezi nimi vzájemný citový vztah.

Zákon z hlediska trestní sazby nerozlišuje pohlavní zneužití spáchané souloží a jiným způsobem, tudíž oba uvedené případy pohlavního zneužití klade na roveň.

Pachatelem trestného činu pohlavního zneužití podle § 187 odst.1 mohou být muž i žena. U soulože je pachatelem osoba opačného pohlavní než zneužitá osoba mladší patnácti let. Pohlavní zneužití jiným způsobem než souloží může spáchat i osoba stejného pohlaví.

K naplnění znaků trestného činu pohlavního zneužití není třeba, aby při pohlavním zneužití osoby mladší patnácti let došlo u pachatele k pohlavnímu ukojení, stačí, jedná li pachatel v pohlavním vzrušení ve snaze své vzrušení jakýmkoliv způsobem uspokojit, aniž je rozhodné, zda a do jaké míry takového uspokojení dosáhne.

Jde o úmyslný trestný čin. Úmysl se musí vztahovat i k tomu, že předmětem útoku je osoba mladší patnácti let.⁷⁸

⁷⁸ Vantouch, P., Trestní zákoník s komentářem. Komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů. ANAG, 2011. 698 s. ISBN 978-80-7263-677-8

§ 195 Opuštění dítěte nebo svěřené osoby

(1) Kdo opustí dítě nebo jinou osobu, o kterou má povinnost pečovat a která si sama nemůže opatřit pomoc, a vystaví ji tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

Základní skutkovou podstatu trestného činu opuštění dítěte nebo svěřené osoby podle § 195 odst. 1 trestního zákoníku naplní ten, kdo opustí dítě nebo jinou osobu, o kterou má povinnost pečovat a která si sama nemůže opatřit pomoc, a vystaví ji tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví. Zásadním způsobem jsou pak upraveny také okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, a to nejen v případech uvedených v odst. 2 (opuštění dítěte mladšího tří let, které vyžaduje vždy zvláštní péči, anebo dopustí-li se takového činu pachatel opětovně nebo nejméně na dvou osobách), tak i při způsobení těžších následků (těžké újmy na zdraví nebo smrti), tedy v případech uvedených v odst. 3 a 4.⁷⁹

§ 196 Zanedbání povinné výživy

(1) Kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

Skutkovou podstatu trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 trestního zákoníku naplní ten, který neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce. Zde je obsaženo tzv. *neplnění alimentární povinnosti*.

Ustanovení § 196 odst. 1 trestního zákoníku bylo v podstatě převzato s § 213 dřívějšího trestního zákona. Jako podmínka trestní odpovědnosti je nově uvedena přesná hranice doby po niž musí povinná osoba neplnit svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného. Touto dobou jsou čtyři měsíce.⁸⁰

§ 198 Týrání svěřené osoby

(1) Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

⁷⁹ ČESKO. Právní rádce [online]. [Cit. 2015-04-13]. Dostupné z WWW: <<http://pravniradce.ihned.cz/c1-50634850-k-trestnym-cinum-proti-rodine-a-detem-v-novem-trestnim-zakoniku>

>

⁸⁰ ČESKO. Právní rádce [online]. [Cit. 2015-04-14]. Dostupné z WWW: <<http://pravniradce.ihned.cz/c1-50634850-k-trestnym-cinum-proti-rodine-a-detem-v-novem-trestnim-zakoniku>>

Trestný čin Týrání svěřené osoby je podpůrným ustanovením ve vztahu k odvětví práva rodinného a práva sociálního. Poskytuje ochranu jednak nezletilým osobám (dětmi), a dále všem osobám, které jsou odkázány na péči jiných osob, jež těmto osobám vyplývá jako povinnost ze zákona, soudního rozhodnutí nebo smlouvy.

Ze zákona o rodině mají tuto povinnost péče jednak rodiče a prarodiče vůči nezletilým potomkům, nebo naopak dospělí potomci, kteří jsou schopni se sami živit, mají tuto povinnost vůči rodičům a prarodičům, pokud to potřebují.

Pachatelem tohoto trestného činu nemusí být pouze rodiče a péče může mít dočasný nebo občasný charakter, nemusí jít o jednání soustavné. Jedná se proto také o učitelé, zdravotnický personál, personál domovů důchodců, vedoucí sportovních oddílů mládeže a další osoby, které mají povinnost o osobu na nich závislou pečovat. Mimo děti se jedná také o osoby závislé na povinné péči jiného pro svůj vysoký věk, tělesnou nebo duševní vadu či poruchu.

Pachatel se tohoto trestného činu dopouští jednak tělesným týráním, kdy následek pro zdraví nemusí dosahovat závažnosti trestného činu ublížení na zdraví, ale vyznačuje se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti, které poškozená osoba pociťuje jako těžké příkoří. Za týrání je považováno způsobování psychických útrap a hrubé zanedbávání stravovacích, hygienických, zdravotních a dalších oprávněných potřeb závislé osoby.⁸¹

§ 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.

Pojem domácí násilí v sobě zahrnuje násilí mezi osobami bydlícími ve společné domácnosti, ke kterému dochází opakovaně, zpravidla a skrytě před veřejností. Agresivní jednání pachatele, které zákon označuje pojmem týrání, může mít fyzický nebo sexuální charakter (jednotlivě nebo v různých kombinacích). Jednání násilné osoby se zpravidla stupňuje a postupně vede ke ztrátě schopnosti oběti násilné incidenty zastavit a narušený vztah efektivně vyřešit. K týráním dochází jednak mezi dospělými partnery (také stejného pohlaví), kteří v některých případech do násilného vztahu přímo nebo nepřímo vtahují společně s nimi žijící děti, dále dochází k násilí přímo na nezletilých dětech, nebo mezi jednotlivými členy rodiny, například sourozenci,

⁸¹ ČESKO. Bílý kruh bezpečí [online]. [Cit. 2015-04-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/tyrani-sverene-osoby/>>

případně na seniorech. Podle právní praxe může být poškozeným i nájemník užívající byt společně s jeho majitelem.

Jednání pachatele nemusí dosahovat závažnosti některého jiné trestného činu, například ublížení na zdraví. Skutkovou podstatu tohoto trestného činu pachatel naplní tím, že se opakovaně dopouští jednání, které se vyznačuje vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti, které poškozená osoba oprávněně pociťuje jako těžké příkoří ze ztráty lidské důstojnosti a pro trestnost postačuje, aby jednotlivé opakované útoky dosahovaly závažnosti přestupků proti občanskému soužití nebo majetku (viz § 49 a § 50 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích).

Specifickým znakem je společné obydlí, v důsledku kterého je vytvořena závislost, jež v praxi ztěžuje oběti možnost společnou domácnost opustit.

Pokud se jedná o týrání osoby svěřené péči pachatele, pak se bude zpravidla jednat o trestný čin podle § 198 (týrání svěřené osoby) tr. zákoníku. Možná je zde i jednočinný souběh s dalšími trestnými činy, například Ublížením na zdraví, Vydíráním a dalšími.⁸²

§ 201 Ohrožování výchovy dítěte

(1) Kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že

a) svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu

b) umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život

c) umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiného prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo

d) závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

U trestného činu ohrožování výchovy dítěte se vychází v odst. 1 z dosavadního znění této skutkové podstaty trestného činu ohrožování mravní výchovy mládeže dle § 217 dřívějšího trestního zákona, s tím, že se odstraňuje zastaralý výraz "*zpustnutí*", nahrazuje jej slovy "*rozumový, citový nebo mravní vývoj*" a upřesňují se jeho formy.

Základní skutkovou podstatu trestného činu ohrožování výchovy dítěte dle § 201 odst. 1 trestního zákoníku naplní pachatel, který, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový,

⁸² ČESKO. Bílý kruh bezpečí [online]. [Cit. 2015-04-15]. Dostupné z WWW:<
<http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/tyrani-osoby-zijici-ve-spolecnem-obydli> >

citový nebo mravní vývoj dítěte jednou ze čtyř forem jednání popsaných pod písm. a) až d).

Objektem trestného činu ohrožování výchovy dítěte je zájem na řádné výchově dětí, která má být vedena v souladu se zásadami morálky občanské společnosti tak, aby byl zaručen jejich řádný rozumový, mravní a citový vývoj.

Předmětem útoku mohou být jen děti, tedy ve smyslu § 126 trestního zákoníku osoby mladší osmnácti let.⁸³

§ 204 Podání alkoholu dítěti

1) Kdo ve větší míře nebo opakovaně prodá, podá nebo poskytne dítěti alkohol, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

Trestný čin podání alkoholu dítěti byl upřesněn tak, aby mohlo být postiženo již opakované jednání (nikoli jen soustavné jako dříve) pachatele spočívající v prodání, podání, ale i poskytnutí alkoholu k požívání, kdy pachatel dítěti jen úmyslně umožňuje požívat alkohol, aniž by mu jej přímo prodával nebo podával.

Skutkovou podstatu trestného činu dle § 204 trestního zákoníku naplní ten, kdo ve větší míře nebo opakovaně prodá, podá nebo poskytne dítěti alkohol. Není podstatné v jaké podobě či formě pachatel podá dítěti alkohol.

Objektem trestného činu podání alkoholu dítěti podle § 204 trestního zákoníku je zájem na ochraně zdravého tělesného a duševního rozvoje dětí.⁸⁴

Trestným činem se také může stát nepřekažení trestného činu § 367 trestního zákoníku, kdy se o páchání trestné činnosti dozvíme ale nezabráníme jí či neoznámíme trestného činu § 368 trestního zákoníku, to znamená, že se o trestném činu dozvíme ale neoznámíme to na policii . Pak se může stát, že sami budeme stíháni jako aktéři trestného činu.

⁸³ ČESKO. Právní rádce [online]. [Cit. 2015-04-15]. Dostupné z WWW: <<http://pravniradce.ihned.cz/c1-50634850-k-trestnym-cinum-proti-rodine-a-detem-v-novem-trestnim-zakoniku>>

⁸⁴ ČESKO. Právní rádce [online]. [Cit. 2015-04-15]. Dostupné z WWW: <<http://pravniradce.ihned.cz/c1-50634850-k-trestnym-cinum-proti-rodine-a-detem-v-novem-trestnim-zakoniku>>

13. Pomoc a péče týraným a zanedbávaným dětem

Nejúčinnější pomoc, kterou můžeme svému napadenému dítěti poskytnout, vychází z umírněné reakce oproštěné od příslušného dramatinování nebo naopak přehnaného zlehčování.⁸⁵

Nezastupitelnou roli v systému pomoci osobám ohroženým domácím násilím mají tzv. intervenční centra (I. C). Bez jejich existence by systém jako celek nefungoval.

Dosavadní zkušenosti této specializované služby v ČR, ukazují správnost a opodstatněnost zvolené cesty, protože k účinné pomoci osobám ohroženým domácím násilím nestačí pouze existence – byť jakkoli propracované – právní úpravy, je nutné zároveň vytvářet podmínky pro následnou pomoc těmto osobám, jež v našem státě zajišťují intervenční centra prostřednictvím kvalifikovaných a odborně proškolených odborníků.⁸⁶

Krizovou intervencí můžeme vymezit jako specifikovanou pomoc osobám, které se ocitly v krizi. Tvoří ji různé formy pomoci, které mají za úkol vrátit jedinci jeho psychickou rovnováhu, narušenou kritickou životní událostí.

Krizová intervence zahrnuje především pomoc:

- psychologickou,
- lékařskou,
- sociální,
- právní.⁸⁷

Dobrá znalost právního rámce je v procesu krizové intervence nejen potřebná, protože zvyšuje jistotu a odbornou kompetenci pracovníka v krizové intervenci a pomáhá řešit některá dilemata, ale v řadě případů je i nezbytná, a to nejen v procesu pomoci klientovi, ale i pro ochranu samotného pracovníka.

Mezi základní právní aspekty, ve kterých by se měl každý pracovník krizové intervence orientovat, patří zejména:

- mlčenlivost,
- ochrana osobních údajů a
- oznamovací povinnost.⁸⁸

⁸⁵ Stéphane, B., Gravillonová, I. Šikana ve škole, na ulici, doma : jak bránit své dítě. Praha : Albatros, 2006. Str. 42.

⁸⁶ Drahomír, Š., Špatenková, N., a kol. Praha : Portál, 2011. Str. 143.

⁸⁷ Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 15.

⁸⁸ Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 49.

V rámci sociální pomoci je krizová intervence chápána jako činnost směřující k okamžitému sociálnímu zásahu zaměřenému na osoby, které se ocitly v akutní krizové situaci. Zahrnuje služby sociální intervence poskytované osobám, které se přechodně ocitly nebo žijí v mimořádně obtížných poměrech.⁸⁹

Dále sem zahrnujeme terapeutickou intervenci. V zásadě jde o tři typy terapeutické intervence:

A. Akutní, krizová, řešící, zde a nyní, dané ohrožení či poškození dítěte. Zahrnuje v sobě první diagnózu, zjišťující velikost, závažnost, místo zasažení i nebezpečnost jednotlivých příznaků pro život i zdraví dítěte.

B. Střednědobá intervence, při níž se dokončuje definitivní diagnóza na základě podrobných vyšetření nejrůznějšího druhu a jejich shrnutí a zhodnocení včetně případných znaleckých posudků, vyžadovaných vyšetřovatelem nebo soudcem.

C. Dlouhodobá intervence zahrnuje komplexní interdisciplinární aktivity, ve prospěch dítěte. Mají za cíl odstranit či aspoň zmírnit všechny škody, způsobené v souvislosti se zasažením dítěte syndromem CAN.⁹⁰

Péče o týrané děti zahrnuje:

- a) včasnou detekci a další dlouhodobou evidenci,
- b) komplexní nápravná opatření,
- c) preventivní opatření.

Včasná detekce a další dlouhodobá evidence vyžaduje, aby každé dítě, které bylo ke kterémukoli lékaři přivezeno s úrazem, bylo nejen ošetřeno, ale současně aby byla vždy vzata v úvahu udávaná příčina úrazu i situace rodiny (spolu s osobností rodičů posuzovanou alespoň na základě krátkého rozhovoru).

Preventivní opatření se dnes kladou do popředí práce v této oblasti péče o děti. Prokázalo se totiž, že určité charakteristiky rodičů náchylných k pozdějšímu týrání lze rozpoznat ještě před narozením dítěte a že také v této době (resp. v době perinatální) lze zajistit intervenci cílenou výchovou k rodičovství a případným perinatálním nácvikem.

⁹¹

⁸⁹ Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 15.

⁹⁰ Dunovský, J., a kol. Sociální pediatrie. Praha : Grada, 1999. Str. 240.

⁹¹ Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. Dětská psychoterapie. Praha : Portál, 2000. Str. 311-315.

14. Role nestátních organizací

Nyní bych uvedl několik nestátních organizací, které se zabývají ochranou dětí a také se zabývají rodinou.

Sdružení Linka bezpečí

Jak vyplývá ze samotného názvu organizace, Sdružení bylo založeno za účelem pomoci dětem a mladým lidem nejen v jejich obtížných životních situacích, ale i při jejich každodenních starostech a problémech.

Sdružení je akreditováno v rámci systému sociálně-právní ochrany dětí v České republice. Sdružení je dále členem celosvětové asociace dětských linek důvěry Child Helpline International (CHI).

Zde jsou uvedeny linky, které sdružení provozuje:

- Linka bezpečí 116 111
- Služba vzkaz domu 116 111
- Internetová linka pomoc@linkabezpeci.cz
- Chat linky bezpečí chat.linkabezpeci.cz
- Rodičovská linka 840 111 234⁹²

Dětské krizové centrum.

Dětské krizové centrum je samostatné pracoviště, zřizované státními či nestátními orgány. Tvoří ji několik funkčních jednotek odborných pracovníků, kteří zajišťují v plném rozsahu klinickou problematiku a péči o děti s CAN a CSA. Dětské krizové centrum pracuje v daném regionu, v němž žije okolo jednoho milionu obyvatel. Navazuje na činnost klinických i dalších pracovišť pro specializovanou péči o děti, zajišťuje preventivní péči, vzdělávací činnost pregraduální a postgraduální v dané oblasti, hodnotí úroveň péče o děti s CAN a pro příslušné instituce vypracovává expertní stanoviska. Úzce spolupracuje s příslušnými orgány péče o rodinu a děti, speciálními školskými zařízeními a s policií.⁹³

Bílý kruh bezpečí

Bílý kruh bezpečí (dále jen „BKP“) poskytuje odbornou, bezplatnou a diskrétní pomoc obětem a svědkům trestných činů. Bezodkladná kombinovaná pomoc BKB

⁹² ČESKO. O sdružení. Sdružení Linka bezpečí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW:<<http://www.linkabezpeci.cz/>>.

⁹³ Weiss, P., a kol. Sexuální zneužívání dětí. Praha : Grada, 2005. Str. 169

obětem kriminality obsahuje:

- poskytnutí právních informací
- psychologické poradenství
- sociální poradenství

Pomoc v BKP poskytují odborně způsobilí poradci, konkrétně právníci, psychologové, sociální pracovníci, lékaři. Všichni jsou zpravidla ve svém oboru uznávanými experty, kteří svůj volný čas a znalosti věnují pomoci obětem v občanském sdružení.

Komplexní pomoc BKB je poskytována prostřednictvím:

- Celostátní sítě poraden BKB
- Centrály BKB
- Linky BKB - 257 317 110 - nonstop pomoc obětem a svědkům trestných činů
- DONA linky - 2 51 51 13 13 - nonstop pomoc obětem domácího násilí
- Intervenčního centra BKB
- Klíčových sociálních pracovníků (případových manažerů) pro zvláště zranitelné oběti a pozůstalé.⁹⁴

Vzdělávací institut ochrany dětí

Vzdělávací institut ochrany dětí o. p. s. (VIOD) vznikl v roce 2004 při Sdružení Linka bezpečí dětí a mládeže o. s., se sídlem Ústavní 91/95, 181 21 Praha 8 a do rejstříku obecně prospěšných společností byl u Městského soudu zapsán dne 2. 9. 2004. Zařízením VIODu vyvrcholila snaha o zkvalitnění vzdělávání pracovníků zabývajících se ochranou dětí. Vkladem pro VIOD byly výsledky projektu podpořeného Evropskou unií Práva dětí v soudním řízení. Hlavním posláním Vzdělávacího institutu ochrany dětí o. p. s. je zejména:

- podpora vzdělávání v oblasti ochrany dětí,
- vzdělávací a školící činnosti pro profesionální pracovníky při ochraně dětí,
- podpora studijních programů a studijních pracovišť,
- výzkumná dokumentační a publikační činnost v oblasti prevence patologických jevů v ochraně dětí.⁹⁵

⁹⁴ ČESKO. *Bílý kruh bezpečí*. Bílý kruh bezpečí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW:<<http://www.bkb.cz/>>.

⁹⁵ ČESKO. *VIOD*. Vzdělávací institut ochrany dětí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z

15. Prevence týrání a zanedbávání

Prevence by měla být zajištěna v každé společnosti bez výjimek. Zahrnuje několik oblastí, které se dotýkají mentálního a tělesného zdraví dítěte, rodiče, jejich vzájemného vztahu, vztahu rodičů, podmínek v užším a širším společenství, stavu společnosti a v dnešním globalizujícím se světě i záruce celého lidského společenství. Cílem prevence je na těchto úrovních předejít vzniku traumatizace dítěte, zabránit jejímu pokračování a zabránit rozvoji dlouhodobých zdravotních, sociálních a psychologických následků na zdraví dítěte. Podle těchto tří cílů se prevence může rozdělit na prevenci primární, sekundární a terciární.⁹⁶

Přijmeme-li definici Světové zdravotnické organizace, pak v primární prevenci budeme spatřovat především taková opatření, která přispívají obecně k podpoře psychického zdraví obyvatelstva. V našem případě jde především o dětskou populaci a o rodiny a ostatní malé a střední společenské skupiny, do nichž děti postupně vrůstají.⁹⁷

Primární prevence CAN

A ovšem i ve všech opatřeních, která v jejím rámci jsou podnikána či uplatňována – můžeme rozlišit zhruba tři vrstvy:

1. Zaměřené působení na širokou veřejnost.
2. Zaměřené působení na rodiče a vychovatele, jakož i na ty, kdo se na rodičovství nebo profesionální vychovatelství připravují.
3. Zaměřené působení na odborné pracovníky a tzv. Veřejné činitele – hlavně lékaře, psychology, sociální pracovníky, právníky, soudce, politiky apod.⁹⁸

Sekundární prevence

Znamená rozpoznání poruch, onemocnění či jakýchkoli jiných obtíží, a to co nejčastěji, pokud možno již ve stavu jejich klíčení. Z toho pak vyplývá zavedení náležitých opatření, která by jejich dalšímu nepříznivému vývoji zabránila. Zde je tedy vlastní doména poradenské služby. V tomto bodě je věc jasná. Prevence na této úrovni ovšem předpokládá rychle a dobře fungující zachytňový systém, tj. zařízení poradenské služby, a pak ovšem i rychle a účinně fungující systém prováděcí.

WWW:<<http://www.viod.cz/>>.

⁹⁶ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 106.

⁹⁷ Matějček, Z. Dítě a rodina. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. Str. 16.

⁹⁸ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 104.

Terciární prevence

Je jakousi nadstavbou prevence sekundární. Má náležitými opatřeními ve prospěch jedince již postiženého (rehabilitací, léčením) zabránit, aby se jeho stav zhoršoval, aby se jeho onemocnění stalo chronickým, aby nynější obtíž přerostla v trvalý handicap, aby postižení vyústilo v trvalou invaliditu. Na terciární preventivní funkci poradenství se vztahuje prakticky totéž, co jsme řekli o prevenci sekundární.⁹⁹

Vláda v roce 2008 schválila Národní strategii prevence násilí na dětech pro roky 2008–2018, která je systémovým krokem řešení prevence násilí na dětech. Národní strategie se zaměřuje na sedm hlavních cílů – podporovat rozvoj rodičovských kompetencí, vytvářet ve školách a na pracovištích klima rovnocenného partnerství a respektu plné sociální komunikace, zajistit dostupnou nabídku volnočasových, zájmových a sportovních aktivit, naplňovat speciální práva dětí umístěných do zařízení ústavní výchovy, usilovat o vytváření bezpečných komunit, zprostředkovat porozumění práv u dětí na ochranu před násilím v celé společnosti s cílem změny jejich postojů a koordinace – hlavní princip multioborového přístupu.¹⁰⁰

Ochrana rodiny take obsažena v těchto dalších mezinárodních dokumentech:

- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech,
- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod,
- Listina základních práv Evropské unie.

⁹⁹ Matějček,Z. Dítě a rodina. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. Str. 17.

¹⁰⁰ ČESKO. Zdravotnictví a medicína [online]. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z

WWW:<<http://www.zdravi.e15.cz/>>

PRAKTICKÁ ČÁST

16. Cíl dotazníkového šetření

Zjistit, jaká je informovanost respondentů o problematice týrání, zneužívání a zanedbávání dětí a dále zjistit, zda mají alespoň základní přehled o používaných preventivních opatřeních v boji proti tomuto nebezpečnému a v zásadě protispolečenskému jevu.

17. Hypotézy

Byly stanoveny následující hypotézy:

H1: Většina respondentů bude souhlasit s názorem, že se nikdo nemá dopouštět týrání, zneužívání a zanedbávání dětí.

H2: Více než 50 % respondentů si zvolí jako nejúspěšnější formu prevence vyhledávání a vzdělávání osob, u kterých je riziko, že se dopustí týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte.

H3: Více než 80 % respondentů bude toho názoru, že tresty za týrání, zneužívání či zanedbávání jsou příliš mírné.

18. Metoda výzkumu

Výzkumné šetření bylo provedeno formou kvantitativního výzkumu, tedy dotazníkovou metodou.

Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně.¹⁰¹

Na úvod dotazníku byl respondentům sdělen účel dotazování a podány základní informace o autorovi a účelu výzkumného šetření. Dotazník také obsahoval identifikační údaje respondentů, a to věk, pohlaví, bydliště, vzdělání a také dotaz, zda-li má respondent dítě. Dále byli respondenti informováni, že jim dotazník nezabere déle než 15 minut času k vyplnění.

¹⁰¹ Chráška, M. Metody pedagogického výzkumu. Praha : Grada, 2007. Str. 163.

18.1. Postup tvorby dotazníku

Dotazník byl vypracován v měsíci květen roku 2015. Získávání budoucích respondentů probíhalo elektronickou formou, stejně jako jejich samotné vyplňování.

18.2. Vyhodnocení výsledku dotazníku

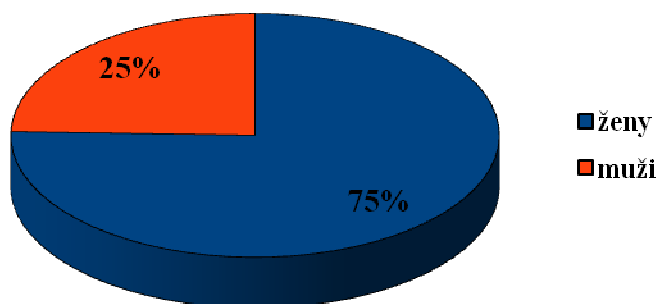
Dotazník vyplnilo celkem 246 respondentů. Ne všichni respondenti vyplnili dotazník správným způsobem. Tedy návratnost dotazníku byla 63 %, tzn. 155 využitelných dotazníků bylo použito pro vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření.

19. VÝSLEDKY PRŮZKUMU

Otázka č. 1: Pohlaví respondentů

Tabulka č. 1 – Počet respondentů

Počet respondentů	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
muži	38	24,52
ženy	117	75,48

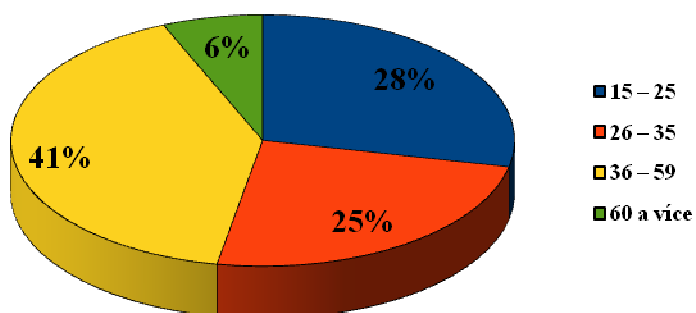
Graf č. 1- počet respondentů

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 155 respondentů, 117 (75%) žen a 38 (25%) mužů.

Otázka č. 2: Váš věk?

Tabulka č. 2 – Váš věk?

Váš věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
15-25	44	28,39
26-35	38	24,52
36-59	63	40,65
60 a více	10	6,45

Graf č. 2 – Váš věk?

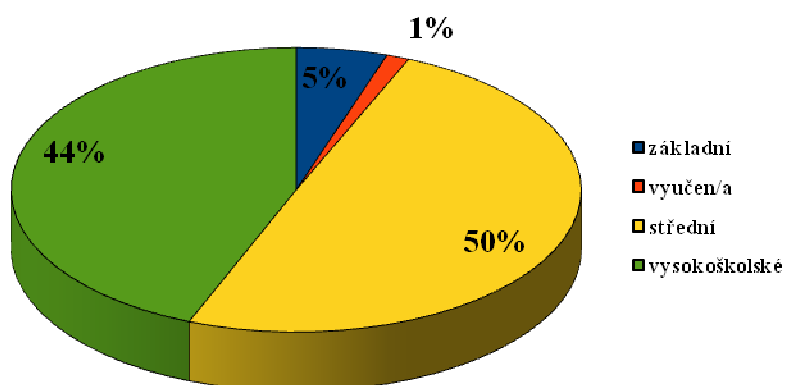
Věk dotazovaných byl následující. Od 15 – 25 let činil 44 (28%) respondentů, od 26 – 35 let činil 38 (25%) respondentů, od 36 – 59 let činil 63 (41%) respondentů, od 60 a více let činil 10 (6%) respondentů. Nejvíce respondentů tedy bylo ve věku od 36 do 59 let, zatímco nejméně respondentů mělo věk 60 a více.

Otázka č. 3: Vaše vzdělání?

Tabulka č. 3 – Vaše vzdělání?

Vaše vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
základní	8	5,16
vyučen	2	1,29
střední	77	49,68
vysokoškolské	68	43,87

Graf č. 3 – Vaše vzdělání?

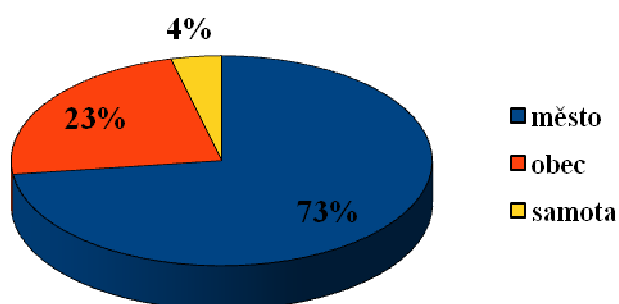
Vzdělání respondentů je následující: základní vzdělání uvádí 8 respondentů (5%) respondentů, vyučení jsou pouze 2 (1%) respondenti, střední vzdělání má 77 (50%) respondentů a vysokoškolské vzdělání má 68 (44%) respondentů. Nejvíce respondentů tedy odpovídalo se středoškolským vzděláním, zatímco nejméně odpovídajících respondentů bylo vyučeno.

Otázka č. 4: Vaše bydliště?

Tabulka č. 4 – Vaše bydliště?

Vaše bydliště	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
město	113	72,9
samota	6	3,87
obec	36	23,23

Graf č. 4 – Vaše bydliště?

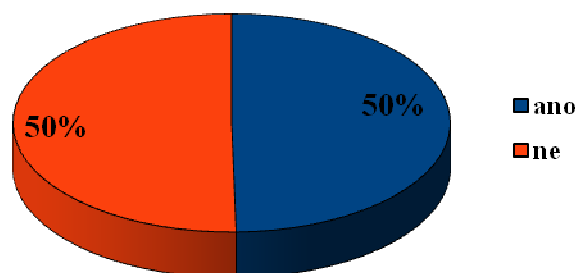
Na otázku jaké je Vaše bydliště se odpovídalo takto. Ve městě žije 113 (73%) respondentů, v obci žije 36 (23%) respondentů a na samotě žije 6 (4%) respondentů. Je tedy patrné, že nejvíce odpovídajících respondentů pochází z města, zatímco nejméně respondentů pochází ze samoty.

Otázka č. 5: Máte děti?

Tabulka č. 5 – Máte děti?

Máte děti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ano	77	49,68
ne	78	50,32

Graf č. 5 – Máte děti?

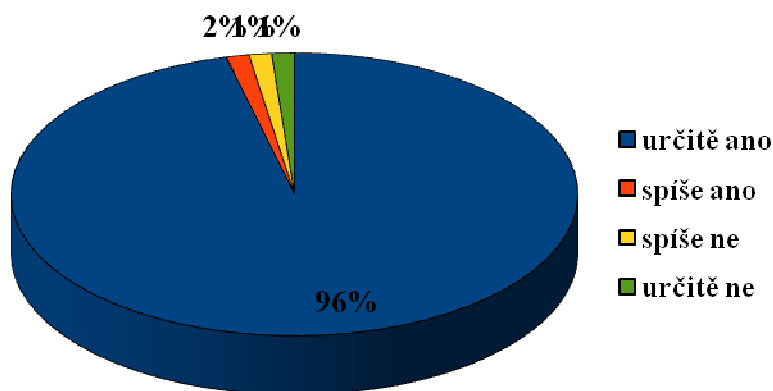
Na otázku jestli mají respondenti děti, odpověděli téměř totožně. 77 (50%) respondentů uvedlo, že děti mají a 78 (50%) respondentů uvedlo, že děti nemají.

Otázka č. 6: Souhlasíte s názorem, že nikdo nemá týrat, zneužívat či sexuálně zneužívat jiného člověka?

Tabulka č. 6 – Souhlasíte s názorem, že nikdo nemá týrat, zneužívat či sexuálně zneužívat jiného člověka?

Souhlasíte s názorem, že nikdo nemá týrat, zneužívat či sexuálně zneužívat jiného člověka	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
určitě ano	149	96,13
spíše ano	2	1,29
spíše ne	2	1,29
určitě ne	2	1,29

Graf č. 6 – Souhlasíte s názorem, že nikdo nemá týrat, zneužívat či sexuálně zneužívat jiného člověka?

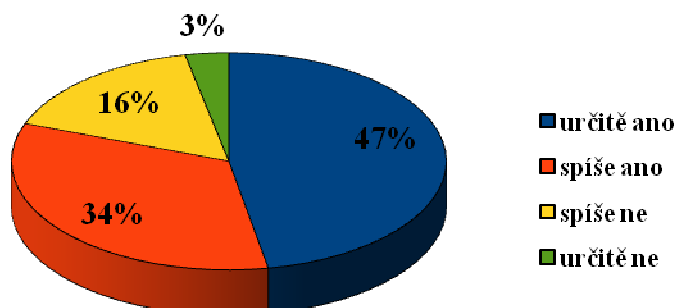
Na tuto otázku byly připravené 4 odpovědi a to určitě ano, spíše ano, spíše ne a určitě ne. Největší počet respondentů odpověděl na tuto otázku určitě ano a to rovnými 149 (96%) respondenty. Odpověď spíše ano odpověděli 2 (1%) respondenti, spíše ne odpověděli také 2 (1%) respondenti a na otázku určitě ne odpověděli také po 2 (1%) respondentech.

Otázka č. 7: Myslíte, že existuje konkrétní zákon či norma, která chrání děti před týráním, zneužíváním či zanedbáváním?

Tabulka č. 7 - Myslíte, že existuje konkrétní zákon či norma, která chrání děti před týráním, zneužíváním či zanedbáváním?

Myslíte, že existuje konkrétní zákon či norma, která chrání děti před týráním, zneužíváním či zanedbáváním	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
určitě ano	73	47,1
spíše ano	52	33,55
spíše ne	25	16,13
určitě ne	5	3,23

Graf č. 7 - Myslíte, že existuje konkrétní zákon či norma, která chrání děti před týráním, zneužíváním či zanedbáváním?

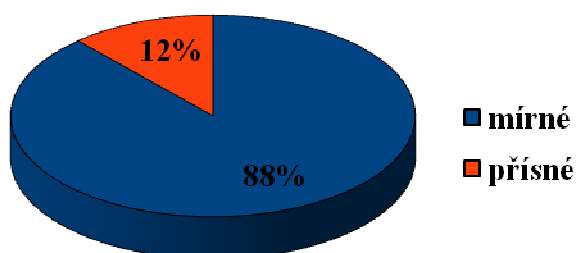

Na otázku, jestli si respondenti myslí, že existuje konkrétní zákon či norma na ochranu dětí byly připraveny čtyři odpovědi. A to odpověď určitě ano, spíše ano, spíše ne a určitě ne. Odpověď určitě ano zvolilo 73 (47%) respondentů, odpověď spíše ano zvolilo 52 (34%) respondentů, odpověď spíše ne si vybralo 25 (16%) respondentů a na odpověď určitě ne odpovědělo 5 (3%) respondentů. Na tuto otázku si tedy nejvíce respondentů vybralo odpověď určitě ano, zatímco nejméně respondentů si vybralo odpověď určitě ne.

Otázka č. 8: Jaké jsou podle Vás tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí?

Tabulka č. 8 - Jaké jsou podle Vás tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí?

Jaké jsou podle Vás tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
mírné	137	88,39
přísné	18	11,61

Graf č. 8 - Jaké jsou podle Vás tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí?

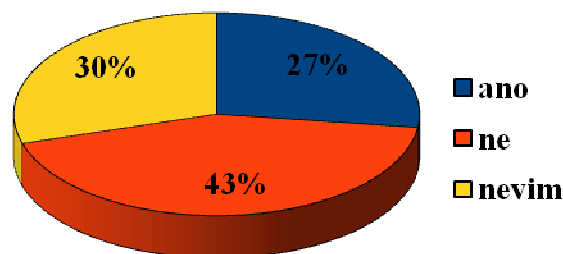
Velká většina dotazovaných je přesvědčena, že tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí jsou příliš mírné. Na této odpovědi se shodlo celkem 137 (88%) respondentů, kdežto pouze 18 (12%) respondentů je toho názoru, že tresty za týrání dětí jsou naopak přísné.

Otázka č. 9: Je podle Vás institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí efektivní?

Tabulka č. 9 - Je podle Vás institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí efektivní?

Je podle Vás institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí efektivní	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ano	42	27,1
ne	67	43,23
nevím	46	29,68

Graf č. 9 - podle Vás institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí efektivní?

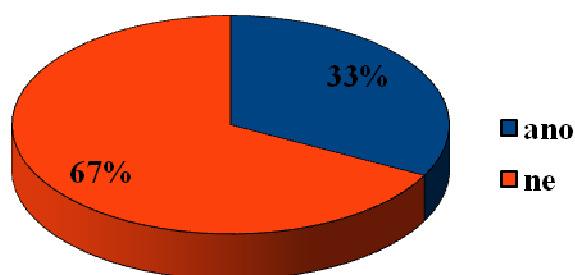
Celkem 42 (27%) respondentů uvedlo, že je institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí efektivní, 67 (43%) respondentů je opačného názoru a 46 (30%) respondentů neví, jestli to je efektivní či nikoliv. Nejvíce respondentů je tedy toho názoru, že institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí není efektivní.

Otázka č. 10: Domníváte se, že pachatelem týrání, zneužívání a zanedbávání dětí je především muž?

Tabulka č. 10 - Domníváte se, že pachatelem týrání, zneužívání a zanedbávání dětí je především muž?

Domníváte se, že pachatelem týrání, zneužívání a zanedbávání dětí je především muž	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ano	51	32,9
ne	105	67,74

Graf č. 10 -- Domníváte se, že pachatelem týrání, zneužívání a zanedbávání dětí je především muž?

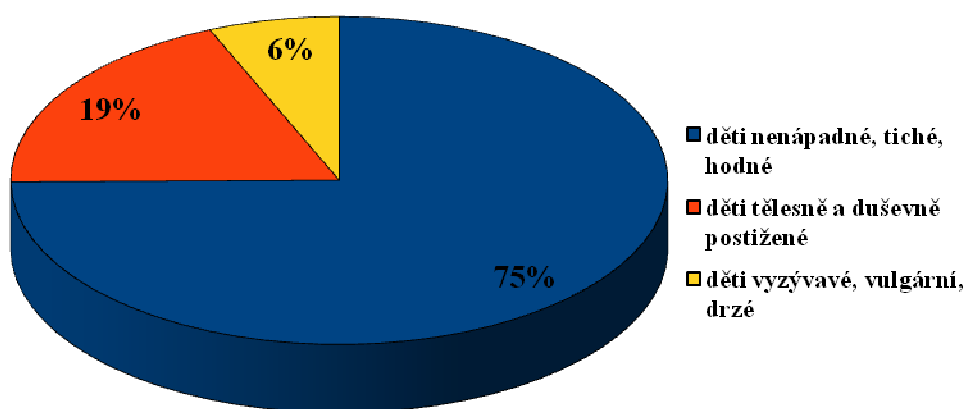

Celkem 51 (33%) respondentů uvedlo, že pachatelem týrání dětí je především muž. Zato 105 (67%) respondentů uvedlo, že pachatelem týrání dětí nemusí být převážně muž. Podle většiny tedy není pachatelem týrání, zneužívání či zanedbávání dětí především muž.

Otázka č. 11: Domníváte se, že se obětí týrání, zneužívání a zanedbávání stávají zejména:

Tabulka č. 11 - Domníváte se, že se obětí týrání, zneužívání a zanedbávání stávají zejména?

Domníváte se, že se obětí týrání, zneužívání a zanedbávání stávají zejména:	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
děti nenápadné, tiché, hodné	116	74,84
děti tělesně a duševně postižené	29	18,71
děti vyzývavé, vulgární, drzé	10	6,45

Graf č. 11- Domníváte se, že se obětí týrání, zneužívání a zanedbávání stávají zejména?

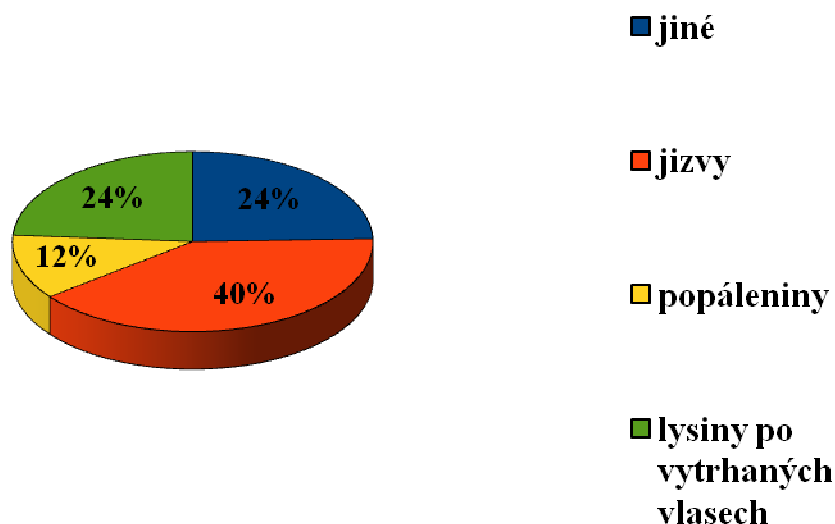
U této otázky se zjistilo, jak nejčastěji pohlíží respondenti na povahové a fyzické rysy týraných dětí. Nejvíce respondentů 116 (75%) mělo za to, že nejvíce se týrají, zneužívají či zanedbávají děti nenápadné, tiché a hodné. Jako druhá nejčastěji označovaná odpověď byla, že se nejvíce týrají, zneužívají či zanedbávají děti tělesně a duševně postižené a to 29 (19%) respondenty. Jako nejméně označovaná odpověď byla ta, že se nejčastěji týrají děti vyzývavé, vulgární, drzé a to pouhými 10 (6%) respondenty. Nejvíce respondentů tedy odpovídalo, že nejčastěji jsou týrány děti nenápadné, tiché a hodné, zatímco nejméně respondentů odpovídalo, že nejméně často jsou týrány děti vyzývavé, vulgární a drzé.

Otázka č. 12: Jaké jsou podle Vás nejčastější zdravotní následky týrání dětí?

Tabulka č. 12 - Jaké jsou podle Vás nejčastější zdravotní následky týrání dětí?

Jaké jsou podle Vás nejčastější zdravotní následky týrání dětí	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
jizvy	62	40
popáleniny	18	11,61
lysiny po vytrhaných vlasech	37	24,19
jiné	38	24,20

Graf č. 12- Jaké jsou podle Vás nejčastější zdravotní následky týrání dětí?

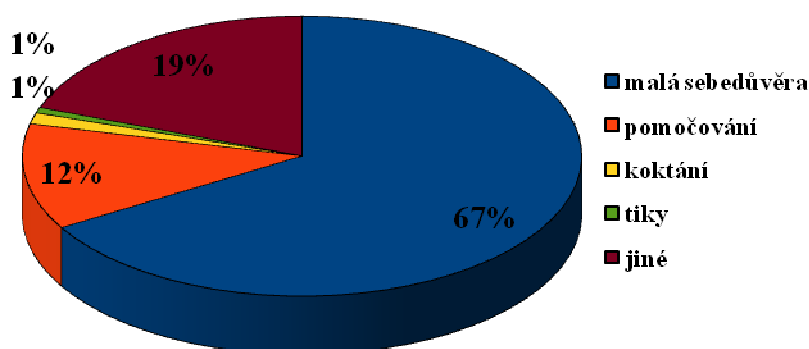
Celkem 62 (40%) respondentů označilo z výběru odpovědí jako nejčastější zdravotní následek jizvy. 18 (12%) respondentů si vybralo z výběru odpovědí popáleniny, 37 (24%) respondentů si vybralo odpověď lysiny po vytrhaných vlasech a 38 (24%) respondentů zvolilo možnost jiné. Nejvíce respondentů si tedy vybralo odpověď jizvy a nejméně respondentů si vybralo odpověď popáleniny. U odpovědi jiné a u odpovědi lysiny po vytrhaných vlasech byl počet respondentů téměř shodný. Pouze o jednoho respondenta více měla odpověď jiné.

Otázka č. 13: Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické následky týrání dětí?

Tabulka 13 - Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické následky týrání dětí?

Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické následky týrání dětí	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
malá sebedůvěra	103	66,45
pomočování	19	12,26
koktání	2	1,29
tiky	1	0,65
jiné	30	19,35

Graf č. 13 - - Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické následky týrání dětí?

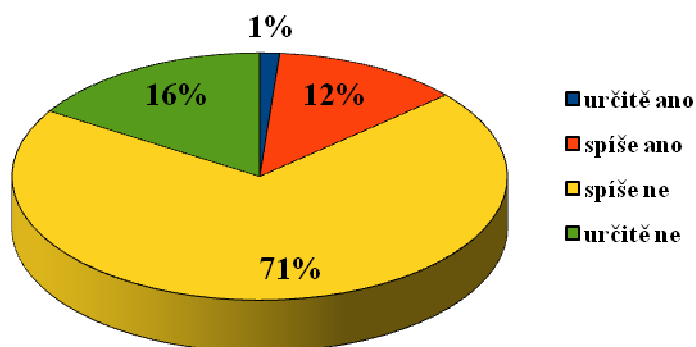
Celkem 103 (66%) respondentů uvedlo jako nejčastější psychický následek týrání dětí malou sebedůvěru, 19 (12%) respondentů si vybralo odpověď pomočování, 2 (1%) respondenti si vybrali odpověď koktání, 1 (1%) respondent zvolil tiky a 30 (19%) respondentů si zvolilo odpověď jiné. Nejvíce respondentů volilo odpověď malá sebedůvěra, zatímco nejméně respondentů měla odpověď tiky.

Otázka č. 14: Máte za to, že se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN?

Tabulka č. 14 - Máte za to, že se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN?

Máte za to, že se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
určitě ano	2	1,29
spíše ano	19	12,26
spíše ne	109	70,32
určitě ne	25	16,13

Graf č. 14 - Máte za to, že se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN?

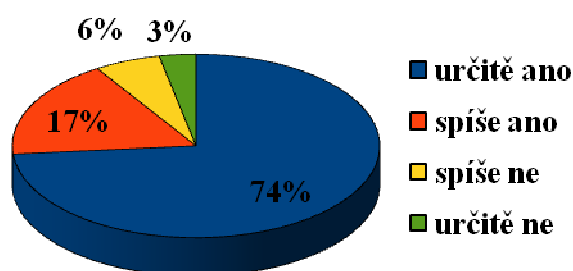
Na otázku, zda se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN byly připraveny čtyři odpovědi. Nejvíce respondentů si vybralo odpověď spíše ne a to počtem 109 (70%) respondentů, poté si nejvíce respondentů zvolilo odpověď určitě ne a to 25 (16%) respondenty. Dále si zvolilo odpověď spíše ano 19 (12%) respondentů a jako nejméně volenou odpověď určitě ano si vybrali pouhý 2 (1%) respondenti. Nejvíce respondentů vybíralo odpověď spíše ne, zatímco nejméně respondentů měla odpověď určitě ano.

Otázka č. 15: Domníváte se, že je potřebné mít zřízené státní a nestátní organizace, které zabezpečují pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem?

Tabulka 15 - Domníváte se, že je potřebné mít zřízené státní a nestátní organizace, které zabezpečují pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem?

Domníváte se, že je potřebné mít zřízené státní a nestátní organizace, které zabezpečují pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
určitě ano	114	73,55
spíše ano	27	17,42
spíše ne	9	5,81
určitě ne	5	3,23

Graf č. 15 - Domníváte se, že je potřebné mít zřízené státní a nestátní organizace, které zabezpečují pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem?

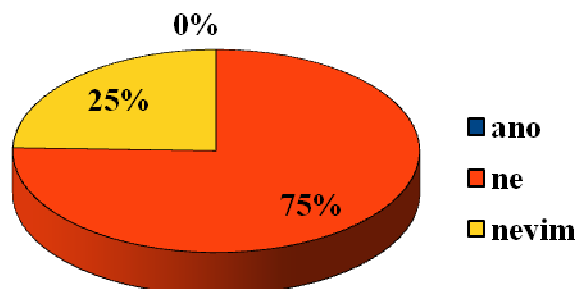
Na tuto otázku byly připraveny čtyři odpovědi a to odpověď určitě ano, spíše ano, spíše ne a určitě ne. Nejvíce respondentů si na tuto otázku zvolilo odpověď určitě ano a to 114 (74%) respondentů. Odpověď spíše ano si vybralo 27 (17%) respondentů, odpověď spíše ne si vybralo 9 (6%) respondentů a jako nejméně volenou odpověď určitě ne si zvolilo 5 (3%) respondentů. Nejvíce respondentů tedy volilo odpověď určitě ano, zatímco nejméně respondentů si vybralo odpověď určitě ne.

Otázka č. 16: Znáte konkrétní preventivní program na ochranu dětí?

Tabulka č. 16 - Znáte konkrétní preventivní program na ochranu dětí?

Znáte konkrétní preventivní program na ochranu dětí	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ano	0	0
ne	117	75,48
nevím	38	24,52

Graf č. 16 - Znáte konkrétní preventivní program na ochranu dětí?

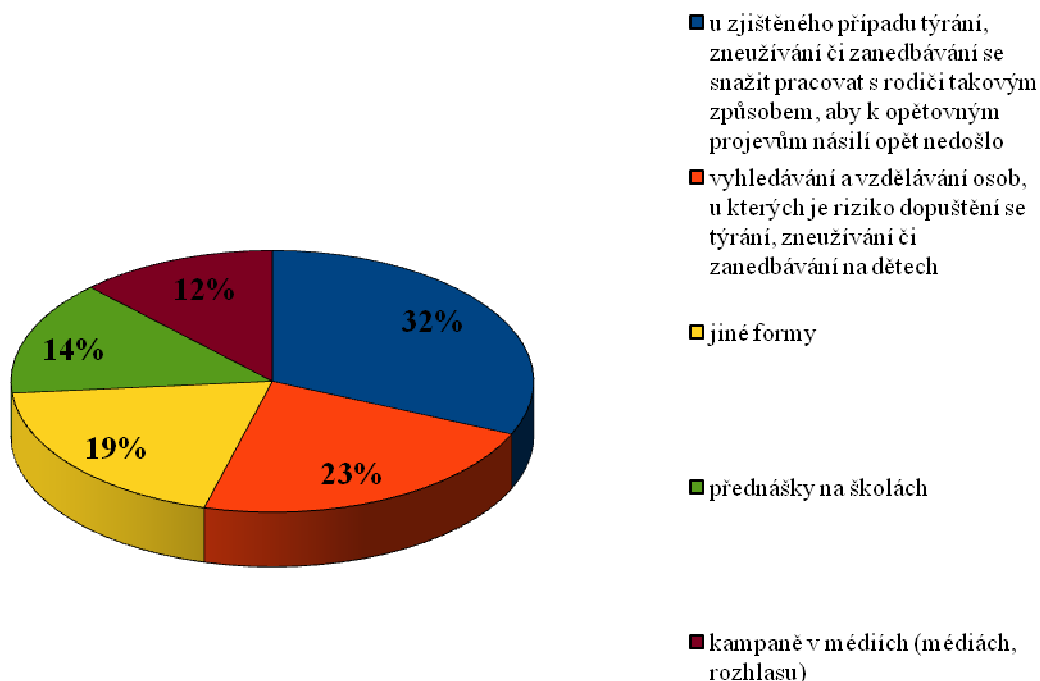

Celkově 117 (75,48%) respondentů neznalo žádný konkrétní preventivní program, 38 (24,52%) respondentů uvedlo, že neví, jestli znají konkrétní preventivní program a vůbec žádný respondent neznal ani jeden preventivní program na ochranu dětí.

Otázka č. 17: Jaká forma prevence je podle Vás nejmén úspěšná?*Tabulka č. 17 – Jaká forma prevence je podle Vás nejmén úspěšná?*

Jaká forma prevence je podle Vás nejmén úspěšná	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
u zjištěného případu týrání, zneužívání či zanedbávání se snažit pracovat s rodiči takovým způsobem, aby k opětovným projevům násilí opět nedošlo	49	31,61
vyhledávání a vzdělávání osob, u kterých je riziko dopouštění se týrání, zneužívání či zanedbávání na dětech	35	22,58
jiné formy	30	19,35
přednášky na školách	22	14,19
kampaně v médiích (novinách, rozhlasu)	19	12,26

Graf č. 17 – Jaká forma prevence je podle Vás nejúspěšnější?

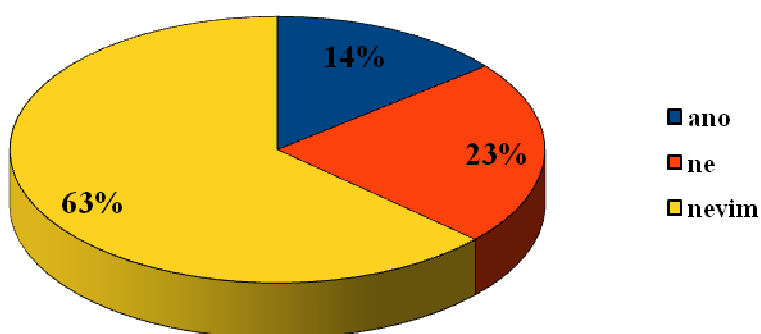
49 (32%) respondentů si zvolilo odpověď: u zjištěného případu týrání, zneužívání či zanedbávání se snažit pracovat s rodiči takovým způsobem aby k opětovným projevům násilí opět nedošlo. 35 (23%) respondentů si jako nejúspěšnější formu prevence vybralo odpověď vyhledávání a vzdělávání osob, u kterých je riziko dopuštění se týrání, zneužívání či zanedbávání na dětech, jiné formy si vybralo 30 (19%) respondentů, 22 (14%) respondentů si zvolilo odpověď přednášky na školách, 19 (12%) respondentů si zvolilo odpověď kampaně v médiích. Nejvíce respondentů tedy zvolilo odpověď u zjištěného případu týrání, zneužívání či zanedbávání se snažit pracovat s rodiči takovým způsobem aby k opětovným projevům násilí opět nedošlo a nejméně respondentů si vybralo odpověď kampaně v médiích (novinách, rozhlasu).

Otázka č. 18: Existuje podle vás více úrovněová ochrana dětí před týráním, zneužíváním a zanedbáváním?

Tabulka č. 18 - Existuje podle vás více úrovněová ochrana dětí před týráním, zneužíváním a zanedbáváním?

Existuje podle vás více úrovněová ochrana dětí před týráním, zneužíváním a zanedbáváním	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ano	22	14,19
ne	35	22,58
nevím	98	63,23

Graf č. 18 - Existuje podle vás více úrovněová ochrana dětí před týráním, zneužíváním a zanedbáváním?

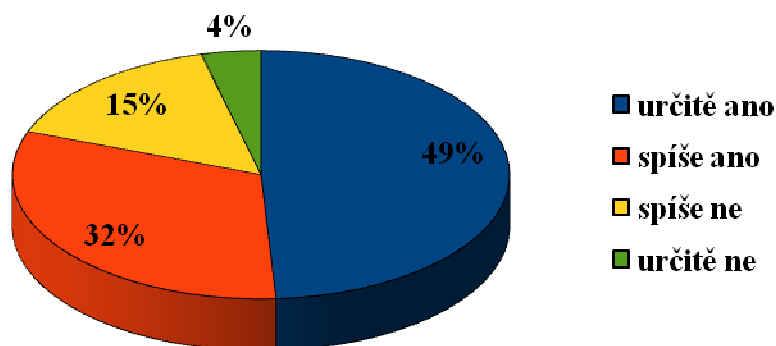
Na tuto otázku byla připravena odpověď ano, ne a nevím. Odpověď ano si zvolilo 22 (14%) respondentů, odpověď ne si zvolilo 35 (23%) respondentů a nejvíce odpovědí nevím si vybralo 98 (63%) respondentů. Nejvíce respondentů tedy odpovědělo ne a nejméně respondentů odpovědělo ano.

Otázka č. 19: Myslíte si, že by mělo smysl zavést povinné preventivní programy pro děti na základních školách?

Tabulka č. 19 - Myslíte si, že by mělo smysl zavést povinné preventivní programy pro děti na základních školách?

Myslíte si, že by mělo smysl zavést povinné preventivní programy pro děti na základních školách	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
určitě ano	76	49,03
spíše ano	49	31,61
spíše ne	24	15,48
určitě ne	6	3,87

Graf č. 19 - Myslíte si, že by mělo smysl zavést povinné preventivní programy pro děti na základních školách?

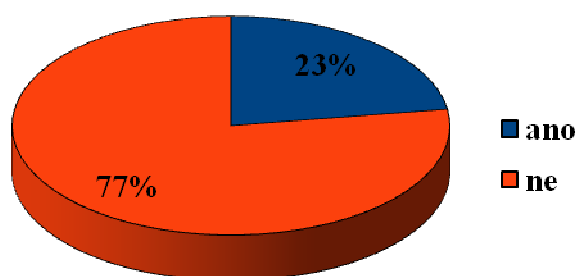
Nejvíce respondentů 76 (49%) si vybralo odpověď určitě ano, 49 (32%) respondentů si vybralo odpověď spíše ano, 24 (15%) respondentů si vybralo odpověď spíše ne a nejméně respondentů 6 (4%) si vybralo odpověď určitě ne. Nejvíce respondentů si vybralo odpověď určitě ano a nejméně respondentů si vybralo odpověď určitě ne.

Otázka č. 20: Znáte alespoň jednu organizaci zabývající se prevencí syndromu CAN?

Tabulka č. 20 - Znáte alespoň jednu organizaci zabývající se prevencí syndromu CAN?

Znáte alespoň jednu organizaci zabývající se prevencí syndromu CAN	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ano	35	22,58
ne	120	77,42

Graf č. 20 - - Znáte alespoň jednu organizaci zabývající se prevencí syndromu CAN?

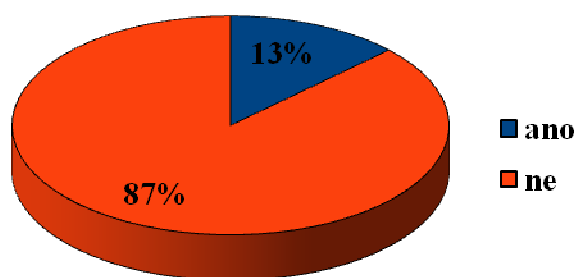
Na tuto otázku si mohli respondenti vybrat z odpovědí ano či ne. Nejvíce respondentů 120 (77%) neznalo žádnou organizaci zabývající se prevencí. Pokud zvolili odpověď ano, tak měli zároveň napsat alespoň jednu organizaci, která se zabývá prevencí. Respondenti vypsali tyto organizace. Linku bezpečí napsalo 17 respondentů, Linku důvěry napsalo 10 respondentů, krizové centrum napsalo 5 respondentů a poradnu pro rodinu napsali 3 respondenti.

Otázka č. 21: Stal jste se Vy sám/a ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby?

Tabulka č. 21 - Stal jste se Vy sám/a ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby?

Stal jste se Vy sám/a ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ano	20	12,9
ne	135	87,1

Graf č. 21 - Stal jste se Vy sám/a ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby?

Na otázku, zda li se respondenti sami stali ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby měli na možnost k vybrání z odpovědí ano či ne. Nejvíce respondentů 135 (87%) odpovědělo ne a 20 (13%) respondentů odpovědělo ano.

20. Výsledky praktické části

Po vyhodnocení dotazníku si můžeme zodpovědět navržené hypotézy.

Hypotéza H1: Většina respondentů souhlasí s názorem, že by se nikdo neměl dopouštět týrání, zneužívání či zanedbávání na dětech. Z nabízených odpovědí: určitě ano, spíše ano, spíše ne a určitě ne celkem 149 (96%) respondentů si vybralo odpověď určitě ano. Na odpověď spíše ano, spíše ne a určitě ne odpovídali respondenti shodně po 2 (1%) respondentech. **Tato hypotéza byla potvrzena.**

Hypotéza H2: Více než 50 % respondentů si zvolí jako neúspěšnější formu prevence vyhledávání a vzdělávání osob, u kterých je riziko dopouštění se týrání, zneužívání či zanedbávání. Tato hypotéza se nepotvrdila. Tuto formu prevence si vybralo pouze 35 (23%) respondentů. **Tato hypotéza nebyla potvrzena.**

Hypotéza H3: Více než 80 % respondentů bude toho názoru, že tresty za týrání, zneužívání či zanedbávání dětí jsou příliš mírné. Tato hypotéza se potvrdila jako správná, neboť 137 (88%) respondentů uvedlo, že tresty za týrání, zneužívání či zanedbávání dětí jsou příliš mírné. **Tato hypotéza byla potvrzena.**

21. ZÁVĚR

Týrání, zneužívání či zanedbávání dětí ze strany dospělých je velmi závažný společenský problém, neboť jde o nedospělé osoby, které se nedokážou účinně bránit proti agresi dospělých. Jak se říká v Deklaraci práv dítěte přijaté Spojenými národy v roce 1959: Dítě pro svou tělesnou a duševní nezralost potřebuje zvláštní záruky, péči a odpovídající právní ochranu před narozením i po něm. Pouze ve vyrovnaném prostředí, ve kterém dítě žije, klidné domácí prostředí, svědomitá výchova, dostatek podnětů, může dítěti zaručit správný vývoj.

Je tedy důležitá osvěta, ať už v médiích (novinách, rozhlasu), přednáškách na školách či vyhledávání a vzdělávání rizikových skupin osob, které by se mohly dopouštět týrání, zneužívání či zanedbávání na dětech. Především by se mělo co nejvíce zaměřit na prevenci týrání, zneužívání a zanedbávání dětí. Protože pokud budou existovat sebedokonalejší nápravné metody na vrácení dítěte do normálního způsobu života, tak to nic nemění na tom, že dítě si násilné okamžiky ponese celý život sebou. V tomto ohledu je zřejmé, že takové dítě v dospělosti při zakládání rodiny může na své děti uplatnit stejnou agresi.

Školská zařízení mají důležitou úlohu v této problematice, neboť děti tráví ve škole značnou část dne a proto by měla mít každá škola propracovanou formu vzdělávání, aby samotné děti věděly, co si k nim mohou dospělý dovolit a co je již za hranicí.

Navrhuji k výuce připojit pravidelné a neodbyté školení, aby děti věděly, že nechat si ubližovat od rodičů či blízkých není v pořádku a je třeba zasáhnout do této negativní situace.

. Také by se měl navýšit počet sociálních pracovníků jelikož jsou mnohdy zatíženy takovým způsobem, že nestíhají včas řešit jiné kauzy.

Měla by se zlepšit spolupráce orgánů, institucí, policie, škol a jiné zabývající se syndromem CAN a také veřejnosti. Pouze kvalitní spolupráce zajistí včasné odhalení trestných činů, jako i následnou pomoc oběti a potrestání pachatele.

Zkvalitnění profesionality odborníků (školící programy pro odborníky kteří pracují s ohroženými dětmi). Kontrolovat dodržování zákazu týrání dětí ve školách a jiných institucích u kterých děti přicházejí do styku.

V současné době je takový problém, že je neochota okolí případně nahlásit, že je nějaké dítě týráno či zanedbáváno. Přetrvává názor, že tyto problémy si má rodina vyřešit sama a tak se příliš neangažují pomoci. Dle mého názoru, s rostoucí informovaností lidí o syndromu CAN, bude mít za účinek rostoucí ochotu a potřebu dětem pomáhat.

Na straně dítěte stojí mnoho dokumentů a pr. norem na jejich ochranu. I přesto stále dochází k ubližování dítěte. Proto navrhuji zpřísnění trestních sazeb a také se efektivně zaměřit na opětovné zaspolečenštění viníků. Trestní sazby v případě ubližování dítěti by měly být vyšší u zvláště závažných a surových případů.

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaká je informovanost dotazovaných respondentů o problematice týrání, zneužívání či zanedbávání dětí a dále zjištění, zda mají alespoň základní přehled o preventivních opatřeních syndromu CAN. Myslím, že informovanost respondentů je celkem dostatečná i když jsem v některých oblastech např., pokud měli vyjmenovat konkrétní preventivní program zabývající se ochranou dětí před týráním, zneužíváním či zanedbáváním dětí zaregistroval, že respondenti nebyli schopni napsat alespoň jeden preventivní program.

Je tedy namístě zmínit připomínku, že by se měla syndromu CAN věnovat neustálá pozornost a nespoléhat na současná opatření v domnění, jak jsou propracovaná a tedy jsou schopna pokrýt a zamezit všem formám syndromu CAN.

Děti jsou naše budoucnost a pouze dítě žijící ve zdravém prostředí může dospět ve vyrovnaného člověka. Tudíž je naší povinností se o nezletilé starat dle našeho nejlepšího vědomí a svědomí.

22. Seznam použité literatury:

- 1) Drahomír, Š., Špatenková, N., a kol. Domácí násilí. Praha : Portál, 2011. 192 s. ISBN 978-80-7367-690-2.
- 2) Dunovský, J., Mithoner, M., a kol. Problematika dětských práv a komerčního sexuálního zneužívání dětí u nás a ve světě. Praha : Grada, 2005. 251 s. ISBN 80-247-1201-6.
- 3) Dunovský, J., a kol. Sociální pediatrie. Praha : Grada, 1999. 279 s. ISBN 80-7169-254-9.
- 4) Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. 245 s. ISBN 80-7169-192-5.
- 5) Fischer, S., Škoda, J. Sociální patologie. Praha : Grada, 2009. 218s. ISBN 978-80-247-2781-3.
- 6) Hrušáková, M., Králíčková, Z. České rodinné právo. Brno : Mu., a nakladatelství doplňěk, 1998. 314 s. ISBN 80-210-1113-0
- 7) Chráska, M. Metody pedagogického výzkumu. Praha : Grada, 2007. Str. 265. ISBN 978-80-247-1369-4
- 8) Langmeier, J., Matějček, Z. Psychická deprivace v dětství. Praha : Avicenum, 1974. 397 s. ISBN 8024619830
- 9) Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. Dětská psychoterapie. Praha: Portál, 2000. 431 s. ISBN 80-7178-381-1
- 10) Kolektiv autorů. Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém. Praha: Ireas, 2007. 236 s. ISBN 978-80-86684-5
- 11) Kutnohorská, J. Výzkum v ošetrovatelství. Praha: Grada, 2009. 175 s. ISBN 978-80-247-2713-4 Str. 46 – 47.
- 12) Martínek, Z. Agresivita a kriminalita školní mládeže. Praha: Grada, 2009. 152 s. ISBN 978-80247-2310-5.
- 13) Matějček, Z. Dítě a rodina. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 223 s. ISBN 80-04-25236-2
- 14) Mufsonová, S., Kranzová, R. O týrání a zneužívání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. 131 s. ISBN 80-7106-194-8.
- 15) Novotná, V., Fejt, V. Sociálně – právní ochrana dětí. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. 256 s. ISBN 978-80-86723-77-8.

- 16) Novotná, V. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí, komentář*. Praha, 2007. 471 s. ISBN 80-86131-72-6
- 17) Pemová, T., Ptáček, R. *Sociálně – právní ochrana dětí pro praxi*. Praha: Grada, 2012. 192 s. ISBN 978-80-247-4317-2.
- 18) Plecítý, V. *Zákon o rodině: komentář, judikatura, prováděcí předpisy, souvisící předpisy*. Praha: Eurounion, 2007. ISBN 978-80-7317-063-9
- 19) Pothe, P. *Dítě v ohrožení*. Praha: G plus G, 1999. 186 s. ISBN 80-86103-21-8.
- 20) Prokop, M., a kol. *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí*. Brno: Ekologický právní servis, 2000. 79 s. ISBN 80-902570-8-9.
- 21) Stéphane, B., Gravillonová, I. *Šikana ve škole, na ulici, doma: jak bránit své dítě*. Praha: Albatros, 2006. 71 s. ISBN 80-00-01552-8.
- 22) Špatenková, N., a kol. *Krizová intervence pro praxi*. Praha: Grada, 2004. 200 s. ISBN 80-247-0586-9
- 23) Vágnerová, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2008. 870 s. ISBN 978-80-7367-414-4.
- 24) Vantouch, P., *Trestní zákoník s komentářem. Komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů*. ANAG, 2011. 580 s. ISBN 978-80-7263-677-8
- 24) Weiss, P., a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada, 2005. 264 s. ISBN 80-247-0929-5

Zákony:

- 1) zákon č.200/1990 Sb., zákon o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů,
- 2) zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí,
- 3) zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník,
- 4) zákon č. 40 / 2009 Sb., trestní zákoník.
- 5) zákon č. 45/ 2013 Sb., o obětech trestných činů,
- 6) zákon č. 273/ 2008 Sb., o policii ČR,
- 7) zákon č. 108/ 2006 Sb., o sociálních službách,
- 8) zákon č. 257/ 2000 Sb., o probační a mediační službě.
- 9) zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím

Internetové zdroje:

- 1) ČESKO. *Kasuistiky*. Fond ohrožených dětí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z: WWW:<<http://www.fod.cz/>>.
- 2) ČESKO. *Pěstounská péče*. Středisko náhradní rodinné péče [online]. ©2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z: WWW:<<http://www.nahradnirodina.cz/>>.
- 3) ČESKO. O sdružení. Sdružení Linka bezpečí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW:<<http://www.linkabezpeci.cz/>>.
- 4) ČESKO. *Bílý kruh bezpečí*. Bílý kruh bezpečí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW:<<http://www.bkb.cz/>>.
- 5) ČESKO. *VIOD*. Vzdělávací institut ochrany dětí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW:<<http://www.viod.cz/>>.
- 6) ČESKO. Ministerstvo práce a sociálních věcí. *MPSV: Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. MPSV. [cit.2015-03-10]. Dostupné z WWW:<http://www.mpsv.cz/>.
- 7) ČESKO. *Zákony pro lidi* [online]. [cit.2015-03-10]. Dostupné z WWW:<http://www.zakonyprolidi.cz/>.
- 8) ČESKO. *Zdravotnictví a medicína* [online]. [cit.2015-03-10]. Dostupné z WWW:<http://www.zdravi.e15.cz/>.
- 9) ČESKO. *Šance dětem*. [online]. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z WWW:<http://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/slovnicek-pojmu.shtml>
- 10) ČESKO. *Právní poradna* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z WWW:<http://www.bcak.cz/slovník-pravnich-pojmu/skutkova-podstata/>
- 11) ČESKO. Ministerstvo vnitra ČR [online]. [cit. 2016- 04-11]. Dostupné z WWW:<http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-definice.aspx>
- 12) ČESKO. *Právní rádce* [online]. [cit. 2016-04-12]. Dostupné z WWW:<http://pravniradce.ihned.cz/c1-50634850-k-trestnym-cinum-proti-rodine-a-detem-v-novem-trestnim-zakoniku>

23. Seznam použitých zkratk:

CAN Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte
ČR Česká republika

24. Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Počet respondentů.....	50
Tabulka č. 2 – Váš věk?	51
Tabulka č. 3 – Vaše vzdělání?	52
Tabulka č. 4 – Vaše bydliště?	53
Tabulka č. 5 – Máte děti?	54
Tabulka č. 6 – Souhlasíte s názorem, že nikdo nemá týrat, zneužívat či sexuálně zneužívat jiného člověka?	55
Tabulka č. 7 - Myslíte, že existuje konkrétní zákon či norma, která chrání děti před týráním, zneužíváním či zanedbáváním?	56
Tabulka č. 8 - Jaké jsou podle Vás tresty za týrán, zneužívání a zanedbávání dětí?	57
Tabulka č. 9 - Je podle Vás institut vykazání násilné osoby ze společného obydlí efektivní?.....	58
Tabulka č. 10 - Domníváte se, že pachatelem týraní, zneužívání a zanedbávání dětí je především muž?	59
Tabulka č. 11 - Domníváte se, že se obětí týraní, zneužívání a zanedbávání stávají zejména?.....	60
Tabulka č. 12 - Jaké jsou podle Vás nejčastější zdravotní následky týraní dětí?.....	61
Tabulka 13 - Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické následky týraní dětí?.....	62
Tabulka č. 14 - Máte za to, že se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN?	63
Tabulka 15 - Domníváte se, že je potřebné mít zřízené státní a nestátní organizace, které zabezpečují pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem?.....	64
Tabulka č. 16 - Znáte konkrétní preventivní program na ochranu dětí?	65
Tabulka č. 17 – Jaká forma prevence je podle Vás nejúspěšnější?	66
Tabulka č. 18 - Existuje podle vás více úrovně ochrana dětí před týráním, zneužíváním a zanedbáváním?.....	68
Tabulka č. 19 - Myslíte si, že by mělo smysl zavést povinné preventivní programy pro děti na základních školách?.....	69
Tabulka č. 20 - Znáte alespoň jednu organizaci zabývající se prevencí syndromu CAN?	70
Tabulka č. 21 - Stal jste se Vy sám/a ve svém dětství obětí týraní, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby?.....	71

25. Seznam grafů

Graf č. 1- počet repondentů.....	50
Graf č. 2 – Váš věk?	51
Graf č. 3 – Vaše vzdělání?	52
Graf č. 4 – Vaše bydliště?.....	53
Graf č. 5 – Máte děti?.....	54

Graf č. 6 - – Souhlasíte s názorem, že nikdo nemá týrat, zneužívat či sexuálně zneužívat jiného člověka?.....	55
Graf č. 7 - Myslíte, že existuje konkrétní zákon či norma, která chrání děti před týráním, zneužíváním či zanedbáváním?.....	56
Graf č. 8 -Jaké jsou podle Vás tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí?.....	57
Graf č. 9 - podle Vás institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí efektivní? .	58
Graf č. 10 -- Domníváte se, že pachatelem týrání, zneužívání a zanedbávání dětí je především muž?	59
Graf č. 11- Domníváte se, že se obětí týrání, zneužívání a zanedbávání stávají zejména?	60
Graf č. 12- Jaké jsou podle Vás nejčastější zdravotní následky týrání dětí?	61
Graf č. 13 - - Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické následky týrání dětí?	62
Graf č. 14 - Máte za to, že se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN?.....	63
Graf č. 15 - Domníváte se, že je potřebné mít zřízené státní a nestátní organizace, které zabezpečují pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem?	64
Graf č. 16 - Znáte konkrétní preventivní program na ochranu dětí?.....	65
Graf č. 17 – Jaká forma prevence je podle Vás nejúspěšnější?.....	67
Graf č. 18 - Existuje podle vás více úrovněv ochrana dětí před týráním, zneužíváním a zanedbáváním?	68
Graf č. 19 - Myslíte si, že by mělo smysl zavést povinné preventivní programy pro děti na základních školách?.....	69
Graf č. 20 - - Znáte alespoň jednu organizaci zabývající se prevencí syndromu CAN?	70
Graf č. 21 - Stal jste se Vy sám/a ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby?	71

26. Přílohy:

Příloha č. 1

DOTAZNÍK K PROBLEMATICE TÝRANÉHO, ZNEUŽÍVANÉHO A ZANEDBÁVANÉHO DÍTĚTE

- Vaše pohlaví:** muž žena
- Váš věk:** 15-25 26-35 36-59 60 a více
- Vaše vzdělání:** základní vyučen/a střední vysokoškolské
- Vaše bydliště:** město obec samota
- Máte děti: :** ANO NE

Datum vyplnění dotazníku:

1) Souhlasíte s názorem, že nikdo nemá týrat, zneužívat či sexuálně

zneužívat jiného člověka?

- Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne

2) Myslíte, že existuje konkrétní zákon či norma, která chrání děti před týráním, zneužíváním či zanedbáváním?

- Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne

3) Jaké jsou podle Vás tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí?

- Mírné Přísné

4) Je podle Vás institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí efektivní?

- Ano
 Ne
 Nevím

5) Domníváte se, že pachatelem týrání, zneužívání a zanedbávání dětí je především muž?

- Ano Ne

6) Domníváte se, že se obětí týrání, zneužívání a zanedbávání stávají zejména:

- Děti vyzývavé, vulgární, drzé
 Děti tělesně a duševně postižené
 Děti nenápadné, tiché, hodné

7) Jaké jsou podle Vás nejčastější zdravotní následky týrání dětí?

- popáleniny
 jizvy
 lysiny po vytrhaných vlasech
 jiné

8) Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické následky týrání dětí?

- koktání
 tiky
 pomočování
 malá sebedůvěra
 jiné

9) Máte za to, že se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN?

Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne

10) Domníváte se, že je potřebné mít zřízené státní a nestátní organizace, které zabezpečují pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem?

Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne

11) Znáte konkrétní preventivní program na ochranu dětí?

ano ne nevím

12) Jaká forma prevence je podle vás nejúspěšnější?

- vyhledávání a vzdělávání osob, u kterých je riziko dopouštění se týrání, zneužívání či zanedbávání na dětech
- kampaně v médiích (novinách, rozhlasu)
- přednášky na školách
- u zjištěného případu týrání, zneužívání či zanedbávání se snažit pracovat s rodiči takovým způsobem, aby k opětovným projevům násilí opět nedošlo
- jiné formy

13) Existuje podle vás více úroňová ochrana dětí před týráním, zneužíváním a zanedbáváním?

- ano
- ne
- nevím

14) Myslíte si, že by mělo smysl zavést povinné preventivní programy pro děti na základních školách?

Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne

15) Znáte alespoň jednu organizaci zabývající se prevencí syndromu CAN?

- Ano (vypište)
- Ne

16) Stal jste se Vy sám/a ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby?

Ano Ne

